

Jaarrapport 2024

-Abbo Kindcentra

Digitaal ondertekend door:

Adrianus Franciscus Johannes Van Der...
19 juni 2025 12:58 -00:00

www.abbokindcentra.nl

1. Algemeen	6	5 Personeel	24
1.1 Missie, visie en doelstellingen	6	5.1 Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel	24
1.2 Juridische structuur	6	5.2 Verwachte toekomstige ontwikkelingen	26
1.3 Organisatie	6	5.3 Ziekteverzuim	27
1.4 Verslag toezichthoudend orgaan	7	5.4 Verantwoording over de aanwezigheid van de Verklaring omtrent het gedrag	28
1.5 Onder de kindcentra vallen de volgende scholen	11		
2 Governance	12	6 Huisvesting	29
2.1 Code Goed Bestuur	12	6.1 Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. huisvesting en verwachte toekomstige ontwikkelingen	29
2.2 Ontwikkelingen binnen Governance	12		
2.3 Verticale en horizontale verantwoording	12	7 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen	31
3 Onderwijs	16	7.1 Samenwerkingsverband Brabantse Wal Primair Onderwijs	31
3.1 Ontwikkelingen van het afgelopen jaar en verwachte toekomstige ontwikkelingen	16	7.2 Fusie met stichting Kinderopvang Mamaloe	31
3.2 Missie en Visie	16	7.3 Samenwerking Cultuurbedrijf Bergen op Zoom CKB De Maagd	32
3.3 Onderwijsprestatie	18	7.4 Samenwerking Bibliotheek het Markiezaat	32
3.4 Internationalisering	18	7.5 Samenwerking Educto	32
		7.6 Samenwerking Leswerk	32
4 Kwaliteitszorg	19	7.7 Samenwerking HZ University of Applied Sciences	32
4.1 Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg	19	8 Financiën	34
4.2 Verwachte toekomstige ontwikkelingen	19	8.1 Financieel beleid	34
4.3 Afhandeling van klachten	20	9 Continuïteitsparagraaf	37
4.4 Jaarverslag werkzaamheden extern vertrouwenspersoon van Abbo kindcentra over kalenderjaar 2024.	20	9.1 Verantwoording van de financiën	37
4.5 Algemene Verordening Gegevensbescherming	22	9.3 Financiële positie	42

9.4 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersing- en controlesysteem	44
9.5 Beschrijving van de belangrijkste risico' s en onzekerheden	44
9.6 Fraude risicoanalyse	48
9.7 Risicohouding	49

Voorwoord

In dit bestuursverslag legt het bestuur van Abbo kindcentra inhoudelijk en financieel verantwoording af over het gevoerde beleid en besteding van de middelen in 2024. We leggen met dit verslag verantwoording af naar onze medewerkers, ouders, samenwerkingspartners en aan alle belanghebbenden in onze directe omgeving.

Vanuit onze belangrijkste ankerwaarde 'open', vinden we het belangrijk dat dit verantwoordingsdocument voor iedere belanghebbende of belangstellende beschikbaar is.

In het bestuursverslag 2024 worden bereikte resultaten en deels het proces daartoe weergegeven op basis van doelstellingen vanuit het meerjarig strategisch beleidsplan 2023-2027.

De voornaamste doelstellingen in de periode 2024, betreffende schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 die aan de orde zijn geweest, worden hieronder weergegeven.

De belangrijkste (nieuwe) doelstellingen per beleidsgebied

Personeel

- Eén bestuur voor kinderopvang en onderwijs. Eén team voor kinderopvang en onderwijs.
- Geheel doorlopen en waar nodig aanpassen van het functieboek onderwijs.
- In 2024 onderzoek naar de transitie van intern begeleider naar kwaliteitscoördinator.
- Goed werkgeverschap. In de gehele organisatie oog hebben voor elkaar, welzijn, welbevinden en de balans tussen werk en privé actief bevorderen en bewaken.
- Blijvend bouwen en vasthouden aan een volwaardig en sterk directieteam onderwijs en kinderopvang per kindcentrum.
- Vanuit opleiding de functie locatiehoofd kinderopvang ontwikkelen naar directeur kinderopvang.
- Het vinden van vervangers bij kortdurende en langdurende vervanging.

- De juiste nieuwe medewerkers aantrekken bij vacatures.
- Vanuit een organisatie voor kinderopvang en onderwijs toewerken naar bereiken van doelstellingen in het lopende strategisch beleid.
- Vanuit ERD grip houden op verzuimcijfers, zowel langdurig als kortdurend frequent verzuim.

Leerlingenzorg

- Balans ontwikkelen en borgen in de zorg voor het gehele kind; hoofd, hart en handen.
- 'Veerkrachtig opgroeien en ontwikkelen' op alle kindcentra' bovenschools definiëren. Dit inzichtelijk maken aan toezichthouders.
- Bovenschools in de audits en groeigesprekken monitoren op 'veerkrachtig opgroeien en ontwikkelen'.
- Ontwikkelingen inzetten om te komen tot inclusief onderwijs binnen Abbo kindcentra voor (bijna) ieder kind.
- Transitie inzetten om de inzet van middelen in het SWV ten behoeve van groei naar inclusief onderwijs anders in te gaan zetten.
- Voldoen aan de herstelopdracht vanuit de Inspectie van het Onderwijs voor kindcentrum de Zeeridder.

Financiën

- Scherp monitoren op de middelen die gemoeid zijn met het eerste DDC project.
- Continuering van de kwaliteit van de administratieve organisatie en de interne beheersing van de processen.
- Teveel aan fte medewerkers terugbrengen, passend bij de leerlingenaantallen onderwijs.
- Blijvend monitoren van de financiële resultaten.

Huisvesting

- Na ondertekening van de DDC een aanvang maken met de eerste stappen in vernieuwbouw kindcentrum Kiemkade.
- Vernieuwbouw van kindcentrum Kiemkade, kindcentrum Montessori en kindcentrum De Krabbenkooi in het tijdvak 2024-2030.

- Na voltooiing tiende en elfde lokaal op kindcentrum De Aanloop het toevoegen van het permanente twaalfde lokaal. Groei geeft ook een dertiende permanente lokaal aan. Voltooiing 2025-2026.
- Opstellen IHP gemeente Steenberg en met daarin de juiste positie voor nieuwbouw kindcentrum Kiezelrijk.
- Aanvang met bepalen van de locatie in Steenberg en voor nieuwbouw kindcentrum Kiezelrijk.
- Doordacht onderhoud aan kindcentrum Het Kompas ten behoeve van het onderwijs en positionering van de school. Daarnaast aanvraag voor nieuwbouw bij de gemeente Moerdijk.
- Procedure opstarten en afronden voor het benoemen van een eigen beheerder gebouwen. Hierbij wordt samengewerkt met stichting SOM.

Pr en communicatie

- Doorlopend vasthouden en vergroten van bewustwording in alle teams op de scholen dat goede mond tot mond reclame over je school het imago bepaalt.

Naast de in dit voorwoord genoemde doelstellingen, wordt in dit jaarrapport de voortgang van reeds in 2023 of eerder ingezette ontwikkelingen weergegeven. Doorontwikkeling en borging van bestaande ontwikkelingen, structuren en handelwijzen vanuit een PDCA cyclus zijn een vanzelfsprekende werkwijze binnen Abbo kindcentra.

In dit verslag besteden we onder andere aandacht aan de maatschappelijke thema's zoals die vermeld staan in de brief van het ministerie van OC en W, 13 september 2024.

- Strategisch personeelsbeleid; hoofdstuk 4 kwaliteitszorg, paragraaf 4, 4.1 verwachte toekomstige ontwikkeling en hoofdstuk 5 personeel, paragraaf 5.1 belangrijke ontwikkelingen m.b.t. personeel.
- Informatiebeveiliging en privacy; hoofdstuk 4 kwaliteitszorg, paragraaf 4.5 Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Banenafpraak.
- Allocatie van middelen; hoofdstuk 8 financiën, paragraaf 8.1 financieel beleid.
- Sociale veiligheid; hoofdstuk 3 onderwijs, paragraaf 3.2 missie en visie en hoofdstuk 4 kwaliteitszorg, paragraaf 4.3 afhandeling van klachten en paragraaf 4.4 jaarverslag werkzaamheden externe vertrouwenspersoon.
- Onderwijsachterstanden; hoofdstuk 8 financiën, paragraaf 8.1 financieel beleid.

1. Algemeen

1.1 Missie, visie en doelstellingen

Abbo kindcentra. Dat groeit lekker op!

Een kindcentrum is een plek waar kinderen zich ontwikkelen, waar ze groeien van baby tot eigenwijze puber. Er zijn denkers en doeners, dromers, vechters en voelers. Presteerders, creatievelingen, bewegers. Elk kind is uniek. En elk van hen leert, ontwikkelt en groeit op zijn eigen manier. Op elk van de Abbo kindcentra is dit het uitgangspunt van het onderwijs. Onder de Abbo-paraplu vallen acht unieke kindcentra en een kinderopvanglocatie, elk van hen opgericht door ouders. Hier mag je spelen en leer je natuurlijk lezen, taal, rekenen en waar bijvoorbeeld de plaats Muizenhol ligt. Maar omdat het in het leven om nog veel meer draait, leer je er dus ook veel meer dan dat! Daarom is er behalve voor spelen en kennis vergaren, ook aandacht voor voelen en willen, al vanaf het eerste levensjaar. Leren doe je immers met je hele lijf! De acht unieke kindcentra en een kinderopvanglocatie hebben elk een eigen concept, maar hebben duidelijk één ding gemeen: naast kwalitatief goed basisonderwijs is er ruimte en aandacht voor de ontwikkeling en het talent van elk kind. Vanuit die overtuiging zoekt Abbo kindcentra de samenwerking op met partners en gemeenten en versterkt zo haar kindcentra. Ruimte en aandacht is er uiteraard ook voor iedereen die werkt bij Abbo kindcentra. Want wanneer je vrijheid en verantwoordelijkheid krijgt in je werk, haal je het beste uit jezelf. We motiveren stappen in persoonlijke ontwikkeling en balans tussen inspanning en ontspanning. En dat resulteert in wakkere, leergierige en gemotiveerde medewerkers. Zo zie je, bij Abbo kindcentra krijgt iedereen de ruimte om zijn eigen koers te varen.

De missie van Abbo kindcentra is: "Dat groeit lekker op". Vanuit deze missie is het de overtuiging van alle scholen dat onderwijs méér moet bieden dan goede resultaten op het gebied van taal en rekenen. Natuurlijk voldoen de scholen aan de eisen die de onderwijsinspectie stelt, daarnaast levert het onderwijs op de scholen een bijdrage aan de brede ontwikkeling van de leerlingen zodat al hun talenten en mogelijkheden tot bloei komen. Op die manier bereidt Abbo leerlingen het beste voor op hun toekomstige rol in de samenleving. Leerlingen worden opgeleid tot creatieve denkers, onderzoekende en ondernemende mensen die kunnen samenwerken en verbinden. Dit doet Abbo kindcentra samen met ouders. Juist omdat de scholen door ouders zijn opgericht, vinden wij het educatief partnerschap tussen school en ouders van groot belang. Elke school profileert zich op een eigen wijze, met een eigen onderwijskundig concept en heeft partners buiten de school waarmee dat concept wordt gerealiseerd. Verdere uitwerking volgt in hoofdstuk 3.

1.2 Juridische structuur

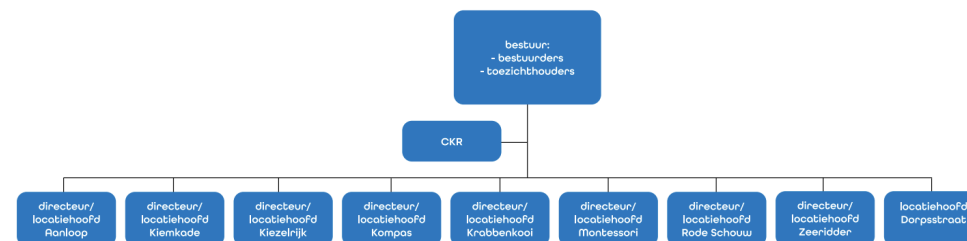
Abbo kindcentra hanteert het One-Tier bestuursmodel voor onderwijs én kinderopvang. Hierbij is er sprake van één bestuur dat bestaat uit twee uitvoerend bestuurders en toezichthouders. Samen zijn zij verantwoordelijk voor het goed functioneren van de stichting. De kaders waarbinnen dit gebeurt en hoe dit verloopt zijn vastgelegd in het "Handboek Governance met toezichtkader van Abbo kindcentra".

In het genoemde handboek is het managementstatuut opgenomen dat de integrale verantwoording van de directeuren beschrijft en de wijze waarop de bestuurders en de directeuren uitvoering geven aan het dagelijks besturen van de stichting en de scholen.

Binnen deze integrale verantwoordelijkheid vallen de beleidsterreinen financiën, huisvesting, personeel, leerlingenzorg, kwaliteitszorg en public relations en communicatie. Vanuit vastgestelde kaders heeft de directeur de ruimte om op alle beleidsterreinen eigen keuzes te maken en hiermee het onderwijs op de school vorm te geven. De directeur legt verantwoording af aan de bestuurders van Abbo kindcentra. De bestuurders vormen samen met de andere schooldirecteuren het bovenschools directieoverleg.

1.3 Organisatie

Het onderstaande organogram maakt de verantwoordelijkheidsverdeling binnen Abbo kindcentra duidelijk.

Het betreft hier de formele structuur binnen de stichting. In uitvoering in de organisatiecultuur staat het kind centraal en zijn er verbindingen tussen alle geledingen waarbij op basis van ieders expertise samengewerkt wordt. Functie hiërarchie speelt hierbij geen rol. Dit wil niet zeggen dat er een familiale cultuur heerst. Er wordt professioneel gehandeld.

Voor ondersteunende diensten op gebied van financiën, personeelszaken, secretariaat en ICT wordt gebruik gemaakt van gezamenlijk personeel in samenwerking met stichting SOM. Beide stichtingen maken gebruik van een bestuurskantoor in Bergen op

Zoom. Voor gebouwenbeheer wordt een externe deskundige ingehuurd. In 2024 wordt het proces opgestart om een eigen gebouwenbeheerder te benoemen en externe begeleiding af te bouwen. De gebouwenbeheerder wordt benoemd bij Abbo kindcentra en deels ingezet zoals bovenstaand beschreven bij stichting SOM. De salarisadministratie is uitbesteed aan een extern bureau.

Adresgegevens

Abbo kindcentra
Rijtuigweg 12
4611 EL Bergen op Zoom

Bevoegd gezag nummer: 40980
Telefoon: 0164-235225
e-mail: info@abbokindcentra.nl

Kamer van Koophandel
41107326

1.4 Verslag toezichthoudend orgaan

1.4.1 algemeen

Abbo kindcentra heeft een 'one-tier' structuur waarbij de uitvoerend bestuurder (directeur-bestuurder) samen met interne toezichthouders het bestuur vormen. Hierbij zijn de interne toezichthouders vier ouders die kinderen hebben op een van de Abbo kindcentra. Deze structuur past bij de kernwaarden van Abbo kindcentra: open, transparant en positief samenwerken om kwalitatief goed onderwijs te bieden dat past bij de unieke identiteiten van de verschillende kindcentra.

In 2024 hebben de intern toezichthouders hun taken 'horizontaal' uitgevoerd in relatie tot het besturen van de stichting samen met de uitvoerend bestuurder en ondersteuning vanuit de staf. Daarnaast is er ook verbinding gemaakt met de directeurs van de kindcentra ('verticaal'). Hieronder worden de taken kort beschreven.

Er wordt op verschillende wijzen toezicht gehouden, onder meer via bestuursvergaderingen, Auditcommissie, Werkgeverscommissie en overleggen met de GMR. In 2024 zijn er negen bestuursvergaderingen geweest. Deze vergaderingen worden voorbereid door de uitvoerend bestuurder. In de agenda wordt duidelijk aan toezichthouders op welk beleidsterrein een onderwerp speelt en wat er van het toezichthoudend orgaan verwacht wordt, bijvoorbeeld het nemen van een besluit. De toezichthouders hebben toegang tot de agenda en documenten via Microsoft Sharepoint en committeren zich eraan om de documenten ruim voorafgaand aan de vergadering door te nemen en waar nodig af te stemmen. In de agenda wordt onderscheid gemaakt tussen *need-to-know*

en *nice-to-know* onderwerpen in twee delen van de vergadering. Het eerste deel is gericht op *need-to-know* onderwerpen en besluitvorming. Het tweede deel van de vergaderingen wordt niet genotuleerd en kent een meer informeel en interactief karakter. De bestuursvergaderingen worden voorgezeten door de toezichthoudend voorzitter van het bestuur. Hieronder staan van de vergaderingen selecties van agendapunten.

1.4.2 Agendapunten op bestuursvergaderingen 2024

Datum:	Agendapunt need-to-know:	Agendapunt nice-to-know:
29-01	Handboek governance bespreken	Evaluatie kennismaking personeel bijeenkomst
11-03	Jaaroverzicht klachten PO/KO	Leerlingaantallen
15-04	Meerjarig Beleidsplan	Uitbreiding peutergroep KC Zeeridder
24-06	Code goed Toezicht en Bestuur, Kinderopvang Kompas	Leerlingaantallen
26-08	Handboek toezichtkader	-
09-09	Strategisch beleidsplan 2023-2027	Evaluatie studiereis 2024
04-11	Uitgangspunten begroting 2025-2029	Kerstviering Abbo
09-12	Treasury statuut en procuratieregeling	werkbezoeken kindcentra inplannen

Intern toezichthouders zijn ook betrokken als leden van de Auditcommissie (2 leden) en Werkgeverscommissie (2 leden). De toezichthoudend voorzitter van het bestuur is in beide commissies actief. De Auditcommissie is tweemaal bijeen geweest in 2024. In het voorjaar stond centraal: het akkoord op het jaarrapport 2023 inclusief de reactie van de accountant op het concept. In de winter stond centraal: de onderbouwing van de Meerjarenramingen van de stichting. Bij deze activiteiten is constructief samengewerkt en zijn er geen malversaties of tekortkomingen vastgesteld. De Werkgeverscommissie is in 2024 actief geweest met een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder PO.

Zoals hierboven beschreven is er ook 'verticaal' toezicht gehouden door tweemaal 'Dialog met Toezichthouders'-gesprekken (DMT) te organiseren. Hier hebben de intern toezichthouders gesproken met de directeurs van de kindcentra. Hierbij is de uitvoerend bestuurder weliswaar aanwezig, maar hij heeft geen rol in het gesprek. Doel van de gesprekken aan het begin en einde van ieder schooljaar is om verbinding te houden met de scholen zelf: de onderwijspraktijk. Schooldirecteurs zijn immers zelf het beste in staat om de sterkte kanten, maar ook de uitdagingen van een school weer te geven. Zij hebben dan ook regie op de onderwerpen die in de gesprekken aan bod komen. Er zijn twee rondes met DMT-gespreksrondes geweest. In 2024 zijn de gespreksrondes verdeeld over twee avonden om alle gesprekken in de avond plaats te kunnen laten plaatsvinden. Naast deze formele momenten van toezichthouden, is het ook nodig om informeel verbonden te zijn met de stichting en de kindcentra, zoals het Abbo-beachvolleybaltoernooi. Zo zijn twee toezichthouders ook meegegaan op de studiereis naar Canada waarbij inclusief onderwijs centraal stond. Zo blijven toezichthouders verbonden met zowel relevante topics als de organisatie zelf.

1.4.3 Betrokkenheid bij strategische besluitvorming

In de bestuursvergaderingen worden strategische besluiten genomen. In 2024 zijn er strategische besluiten genomen op diverse beleidsterreinen. Met betrekking tot onderwijskwaliteit was 2024 het eerste jaar met de personele fusie met stichting Kinderopvang Mamaloe. Met betrekking tot huisvesting is doorgepakt met het proces van de vernieuwbouw van Kindcentrum Kiemkade, en meer voorbereidend voor een tweede kindcentrum. Met betrekking tot organisatie is Kindcentrum Het Kompas (gemeente Roosendaal) echt een onderdeel van de organisatie geworden. Ook in 2024 zijn toezichthouders vertegenwoordigd in de benoemingscommissies van de nieuwe directeurs van kindcentra voor zowel Kinderopvang als PO.

Bovenstaande opsomming van activiteiten maakt duidelijk dat het interne toezicht goed gestructureerd, verbonden met diverse stakeholders, en resultaatgericht werkt. Ook wordt duidelijk bij welke strategische keuzes de intern toezichthouders betrokken zijn geweest. Onderdeel van de vaste werkwijze is de jaarlijkse goedkeuring van de begroting, het jaarrapport en de strategische meerjarenplannen van de scholen. Middels kwartaalrapportages bij iedere bestuursvergadering is er voortdurende monitoring van rechtmatige verwerving en besteding van (rijks)middelen. Ieder jaar is er direct contact tussen de accountant en het volledige bestuur, waarin de goedkeuring en aandachtspunten voor financiën besproken worden. De toezichthouders nemen op het niveau van de directeur-bestuurder en directeurs van de kindcentra actief hun rol als werkgever in. Bij benoemingen binnen de staf en medewerkers van kindcentra heeft het intern toezicht nadrukkelijk geen inmenging.

1.4.4 Doelmatigheid

Het toezichthoudend deel van het bestuur toetst de relatie tussen de ingezette middelen en de (onderwijs)opbrengsten die worden behaald. Onderwijs is doelmatig als de doelen tegen zo laag mogelijke kosten worden bereikt of als het geld tot zo hoog mogelijke prestaties leidt. Een causale relatie tussen inspanningen en middelen aan de ene kant en onderwijskwaliteit en onderwijsopbrengsten aan de andere kant is niet eenvoudig aan te tonen. De toetsing op doelmatigheid wordt als volgt ingevuld:

- periodieke gesprekken met de bestuurder (bestuursvergaderingen, auditcommissie en werkgeverscommissie);
- DMT-gesprekken met schooldirecteurs;
- periodieke gesprekken met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad;
- de financiële meerjarenbegroting en achterliggende onderbouwingen te beoordelen en goed te keuren;
- de bevindingen en rapportages (managementletter) te bespreken met de uitvoerende accountant;
- de financiële performance te monitoren aan de hand van de door de bestuurder geleverde managementrapportages;
- het zicht houden op de realisatie van de in het strategisch beleidsplan opgenomen doelstellingen;
- het monitoren van de instroom van leerlingen en het stimuleren van maatregelen om deze instroom voor de toekomst te garanderen;
- het monitoren van de onderwijsopbrengsten aan de hand van rapportages van de bestuurder;
- het beoordelen van rapportages van de Inspectie van het Onderwijs over de schoolkwaliteit en daarin afgesproken (verbeter) maatregelen;
- het monitoren van de mate van tevredenheid van ouders/verzorgers en leerlingen aan de hand van rapportages van de gebenchmarkte tevredenheidsonderzoeken;
- evaluatie van eigen functioneren met behulp van een externe deskundige.

Voor zover beoordeeld kan worden vanuit de toezichthoudende rol, worden de onderwijsmiddelen doelmatig ingezet. Dit oordeel wordt onderbouwd met:

- het 'in-control' blijven in het proces van doordecentralisatie/IHP in samenwerking met gemeente;
- een toenemend leerlingenaantal bij de meeste scholen van Abbo kindcentra;
- positieve feedback over de onderwijskwaliteit van ouders/verzorgers en leerlingen;
- innoverende en vernieuwende onderwijsconcepten;
- de beleidsrijke meerjarenbegroting;
- de toereikende financiële positie op basis van signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs.

De komende jaren blijft het toezichthoudend deel van het bestuur erop toezien dat de bestuurder maatregelen neemt die de doelmatigheid bevorderen.

1.4.5 Beschrijving toezichthoudend orgaan

Eigenaren en belanghebbenden

De Abbo-scholen zijn oorspronkelijk opgericht door ouders. Ouders die het belangrijk vonden dat hun kinderen een brede ontwikkeling kregen en ook nu krijgen, waarbij kinderen worden uitgedaagd en de kans krijgen om hun unieke talenten te mogen ontplooiën. Het zijn dan ook ouders die in de rol van toezichthouder toezicht houden op opgroei en onderwijs. De toezichthouder houdt toezicht op het realiseren van bovenstaande visie. De toezichthouder doet dit 'namens' alle ouders die zich aangetrokken voelen door de identiteit van de Abbo kindcentra. In het bijzonder geldt dit voor ouders die nu en straks de mogelijkheid willen hebben om hun kind toe te vertrouwen aan een van de kindcentra van de stichting. Het bestaansrecht van de stichting is primair gelegen in ouders die deze keuze wensen te maken omdat zij de overtuiging hebben dat dit opgroei en onderwijs het beste past bij de kindcentrum keuze voor hun kind.

1^e cirkel: ouders als eigenaren

De toezichthouder ziet ouders primair als de gemeenschap rond de kindcentra die de 'morele eigenaren' zijn van de stichting. Vanuit dat perspectief acht de toezichthouder het zijn taak om 'namens' hen en ten behoeve van de ouders:

- ervoor te zorgen dat de kindcentra doen en bereiken waarvoor ze bedoeld zijn;
- ervoor te zorgen dat dit gebeurt op een aan de gemeenschap te verantwoorden wijze.

De toezichthouder ziet het als zijn taak om zelf bij de ouders op te halen wat ouders belangrijk vinden in opgroei en onderwijs binnen Abbo kindcentra. Ouders worden hierbij aangesproken in hun rol van 'eigenaar'. Het gaat hierbij om vragen als:

- Welke waarden vinden ouders belangrijk binnen Abbo kindcentra?
- Zet Abbo kindcentra hierin de goede accenten?
- Wat kan volgens de ouders nog beter als het gaat om de talentontwikkeling en brede vorming van kinderen?

2^e cirkel: overige belanghebbenden

Abbo kindcentra fungeert in een lokale samenleving met diverse personen en instanties die allemaal een belang hebben bij het goed functioneren van Abbo kindcentra en goed opgroei en onderwijs op de kindcentra. Binnen de stichting zijn dat uiteraard de leerlingen zelf, de medewerkers van Abbo kindcentra en ouders in hun rol van wettelijk vertegenwoordiger van hun kinderen. De toezichthouder dient erop toe te zien dat de bestuurders de belangen van personeel en ouders op een goede manier meenemen in de wijze waarop Abbo kindcentra wordt bestuurd.

1.4.6 Samenstelling

Het toezichthoudend bestuur bestond in 2024 na de fusie met de kinderopvang uit zeven toezichthoudende bestuursleden en twee uitvoerende bestuursleden.

Tabel 1

Naam	Bestuursfunctie	Aftreden.
Bart van Bezooijen	Toezichthouder, voorzitter, werkgeverscommissie, auditcommissie	2e termijn juli 2026.
Tasin Yildiz	Toezichthouder, auditcommissie	2e termijn juli 2026.
Myrthe van Gulp	Toezichthouder, vastgoed, kwaliteit, werkgeverscommissie	2e termijn februari 2028
Mariëte van den Bulck	Toezichthouder, vastgoed, kwaliteit	1e termijn september 2026.
Lucy Derks	Toezichthouder, auditcommissie	1e termijn juli 2028.
Lisette Plasmans	Toezichthouder, lid	Afgetreden april 2024
Kees Rommens	Toezichthouder, lid	Afgetreden december 2024
Petra Ferket	Uitvoerend bestuurder	Onbepaalde tijd.
Conny van Loenhout	Uitvoerende bestuurder	Onbepaalde tijd.

1.4.7 Taakverdeling en werkwijze

In 2024 zijn commissies samengesteld. Deze zijn in het bovenstaande schema weergegeven. Bij belangrijke inhoudelijk uitvoerige agendapunten bespreken de uitvoerend bestuurders met de betreffende commissie het onderwerp op een voorafgaand moment zeer uitvoerig, waarna de commissie tijdens de reguliere bestuursvergadering hiervan verslag doet.

1.4.8 Vergoeding

De leden van het toezichthoudend bestuur ontvangen een vergoeding. De hoogte van deze vergoeding staat vermeld in de jaarrekening van Abbo kindcentra. De honorering bestaat uit een vaste vergoeding voor het vervullen van alle werkzaamheden en dragen van verantwoordelijkheden die de functie toezichthouder bij Abbo kindcentra met zich meebrengt.

1.4.9 Overzicht (neven)functies bestuurders en toezichthouders

De leden van het toezichthoudend orgaan zijn allen ouders van de scholen. Hieronder staat een overzicht van de (neven)functies van leden.

Tabel 2

Naam	Functies	Organisatie
Bart van Bezooijen	Docent / onderzoeker	Fontys Hogescholen
Tasin Yildiz	Senior Financial Manager	Sabic
Myrte van Gulp	Directeur	Ppink
Mariëte van den Bulck	Adviseur Beheer en Onderhoud Vastgoed buitenland	Ministerie van Buitenlandse Zaken
Lucy Derks	Directeur kindcentrum	Stichting OBO

1.5 Onder de kindcentra vallen de volgende scholen

Tabel 3

Naam	Brinnummer	Adres
Kiemkade	12HG	Kardinaal de Jonglaan 10 4624 ES Bergen op Zoom
De Aanloop	11XZ	Frederik Maystraat 33 4614 EG Bergen op Zoom
De Krabbenkooi	12PX	Coehoornstraat 28 4611 KS Bergen op Zoom
Montessori	07FD	Noordsingel 57 4611 SC Bergen op Zoom
De Rode Schouw	06VP	Rode Schouw 87 4661 VE Halsteren
Kiezelrijk	15DW	Stadshillen 36 4651 CX Steenbergen
De Zeeridder	31PJ	Frans Halsstraat 25 4625 BR Bergen op Zoom
Het Kompas	08QM	Polderstraat 44 4794 AM Heijningen

2 Governance

2.1 Code Goed Bestuur

Het bestuur onderschrijft de Code Goed Bestuur herziene versie december 2023. Met ingang van 2024 bestaat het bestuur binnen het One-Tier bestuursmodel uit toezichthouders vanuit kinderopvang en onderwijs en twee uitvoerend bestuurders. Het dagelijks bestuur en toezicht zijn functioneel gescheiden conform de Code Goed Bestuur.

2.2 Ontwikkelingen binnen Governance

Met het zicht op de fusie van kinderopvang Mamaloe en Abbo kindcentra tot een organisatie voor kinderopvang en onderwijs, is in 2023 met behulp van een externe deskundige het fusieproces ingezet. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd tot een Personele Unie en één bestuur voor onderwijs en kinderopvang. De nieuwe Governance is hierin vormgegeven.

2.3 Verticale en horizontale verantwoording

De wijze waarop uitvoerend bestuur en bestuurlijk toezicht gescheiden zijn, is vastgelegd in het Handboek Governance van de stichting. Daarin zijn opgenomen:

- De beoogde resultaten,
- Grenzen in handelingsruimte voor de bestuurders,
- De relatie toezichthouder en bestuurder,
- De interne werkwijze van de toezichthouder,
- Het toezichtkader op basis van Policy Governance.

Een keer per jaar houden twee bestuursleden, de werkgeverscommissie, een functioneringsgesprek met de bestuurder. Een keer per twee jaar houdt de Werkgeverscommissie een beoordelingsgesprek met de bestuurder.

Ieder jaar houdt de bestuurder een functioneringsgesprek met iedere directeur onderwijs. Iedere drie jaar houdt de bestuurder een beoordelingsgesprek met iedere directeur onderwijs. Indien gewenst kan deze frequentie van functionerings- en beoordelingsgesprekken aangepast worden. Voorafgaand aan een beoordelingsgesprek wordt breed in de organisatie informatie opgehaald over het functioneren van de directeur onderwijs. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een 360 graden feedbackscan.

Twee keer per jaar worden er door de toezichthouders met elke directeur onderwijs individueel een DMT gehouden. DMT staat voor Dialoog Met Toezichthouders. In onderlinge afstemming is hiervoor een structuur opgesteld en zijn doelstellingen voor dit gesprek benoemd.

- Toezichthouders krijgen rechtstreeks gedetailleerde informatie over de stand van zaken op de school.
- Het betreft bij de beleidsgebieden een terugblik over het afgelopen half schooljaar.
- Eveneens betreft het een vooruitblik op het komende half schooljaar.

Daarbij geldt dat de focus ligt op de beleidsgebieden die verbinding hebben met bovenschoolse besluiten voor de gehele stichting.

Het bovenschool directieoverleg (BDO) komt in principe een keer per drie weken bij elkaar. Hierin hebben de directeuren onderwijs en locatiehoofden kinderopvang met de bestuurders zitting.

Het voorzitterschap van het BDO is bij de bestuurders belegd. In dit overleg komen schoolse- en bovenschoolse zaken aan de orde. Iedere deelnemers kan agenda-punten inbrengen.

Iedere kindcentrum heeft een eigen medezeggenschaporgaan, de Lokale Kindcentrum Raad, LKR, waarin personeel en ouders evenredig vertegenwoordigd zijn. Daarnaast is er een gemeenschappelijk medezeggenschapsorgaan, de CKR, Centrale Kindcentrum Raad. De LKR bestaat uit ouders en medewerkers van de acht Abbo kindcentra. De inrichting is conform wet- en regelgeving op basis van medezeggenschap voor zowel kinderopvang als onderwijs. De CKR vergadert zelfstandig, de bestuurders zijn bij een deel van elke vergadering aanwezig om toelichting te geven op de beleidsstukken die ter advies of besluitvorming voorliggen en om de CKR te informeren over relevante kindcentra en bestuurlijke zaken. Conform wet- en regelgeving wordt de CKR erkend bij gevraagd en ongevraagd advies en instemming.

2.3.1 Bestuursonderzoek / Inspectie van het Onderwijs

Externe verantwoording is in november 2021 volbracht middels het vierjaarlijks bestuursonderzoek door de Onderwijsinspectie. Hierbij werd het per augustus 2021 herziene toezichtkader gehanteerd. In juli 2022 is het definitieve rapport van het bestuursonderzoek openbaar gemaakt.

Beknpte samenvatting van de beoordeelde standaarden.

BKA1. Visie, ambities en doelen. Voldoende met ruimte voor concretisering van doelen en doorontwikkeling van het stelsel van kwaliteitszorg. De standaard Visie, ambities en doelen (BKA1) beoordelen we als Voldoende. Het bestuur heeft een visie op kwaliteit, heeft hiervoor ambities en doelen opgesteld en stuurt op het behalen hiervan. We zien mogelijkheden voor het verder concretiseren van doelen en doorontwikkelen van het stelsel van kwaliteitszorg, waardoor de effecten van deze sturing meer expliciet doorwerken naar de scholen.

BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur. Goed met groot draagvlak voor visie en eigen ambities, een open, stimulerende kwaliteitscultuur, realisatie van maatschappelijke opdracht en eigen ambities op het gebied van brede ontwikkeling, passend onderwijs en cultuureducatie, en de versterking van intern toezicht en medezeggenschap als aandachtspunt.

BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog. Voldoende met als aandachtspunt de verantwoording via het jaarverslag.

Middels het jaarrapport 2022 wordt externe verantwoording afgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het jaarrapport 2021 is openbaar gemaakt en voor iedere belangstellende in te zien.

Binnen de scholen vindt er verantwoording plaats volgens een vast structuur naar de onderwijsinspectie, MR, ouders en medewerkers. Hiervoor worden o.a. de website, de schoolgids, nieuwsbrieven, ouderportals, Vensters PO/Scholen op de Kaart en vergadermomenten ingezet.

2.4 Jaarverslag CKR 2024

De Centrale Kindcentrum Raad (CKR) maakt jaarlijks een verslag over de onderwerpen waarover is geadviseerd, ingestemd en/of besloten. De GMR richt zich op onderwijs-overstijgende zaken en adviseert Abbo kindcentra gevraagd en ongevraagd. Over allerlei belangrijke zaken heeft de GMR bovendien instemmingsrecht. De Wet Medezeggenschap (WMS) geeft helderheid waarover instemming of enkel voor advies moet worden voorgelegd. De GMR wordt geïnformeerd door de door de toezichthouders aangestelde bestuurders Abbo kindcentra. De bestuurders vertegenwoordigen zowel het bestuur als het BDO (Bovenschools Directie Overleg). Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de CKR. Naast de CKR heeft ieder kindcentrum ook nog een eigen lokale kindcentrum raad (LKR). In de LKR-en worden de zaken besproken die betrekking hebben op de individuele kindcentra. Het voorliggend jaarverslag 2024 is opgesteld door de CKR.

2.4.1 Samenstelling van de CKR (onderwijs)

Abbo kindcentra bestaat uit 8 kindcentra en een opvanglocatie met ieder zijn eigen kenmerkend onderwijsconcept. De CKR van Abbo kindcentra bestaat uit ouder- en personeelsvertegenwoordigers uit de afzonderlijke geledingen van de 8 kindcentra en de opvanglocatie. In totaal bestaat de CKR uit maximaal 14 personen waarbij er evenveel ouders als personeelsleden zitting hebben.

Bij de CKR onderwijs zal er een natuurlijke afvloeiing zijn. Dit zal nodig zijn in verband met de vernieuwde samenstelling van de CKR per 1 januari. Deels sluiten hier ook de personeel- en oudergeleding van de opvangpoot bij aan. Hierdoor zal uiteindelijk de samenstelling van de CKR onderwijs gaan veranderen naar max 8 personen waarbij er een evenredige verdeling ouder en personeel is.

School	Ouder	Personeel
Montessorischool	Sven Langenberg (voorzitter)	Monique Verbiest
De Aanloop	Gertruud Hoff	Linda van Brouwershaven
De Krabbenkooi	Elvira Adriaansen	Judith Hopmans
School Oost	Ruben de Baat	Marjolijn Verschuur
De Rode Schouw	Laura Sharpe	Renee Hagenaars (secretaris)
Kiezelrijk	Eric van der Spelt	Paulien Scherpenisse
De Zeeridder	Julius Zwitselaar	Dorthy van de Male (notulist)

2.4.2 Werkwijze van de CKR

De CKR bespreekt alle onderwerpen die van belang zijn voor meerdere tot alle kindcentra. Een aantal onderwerpen keren jaarlijks terug in de agenda: financiën (de begroting en jaarrekening), beleidsvoornemens op organisatorisch en onderwijskundig gebied, leerlingenprognoses en de formatie.

De agenda wordt voor de vergadering voorbereid door de bestuurders, voorzitter en de secretaris. De vergaderingen zijn opgedeeld in drie onderdelen. Ten eerste het voorbereidend deel waarbij de CKR leden gezamenlijk de agenda doorlopen en een mening en voorgenomen besluiten vormen over de verschillende agendapunten. Ook worden vragen onderling afgestemd die aan de bestuurders tijdens het tweede gedeelte gesteld zullen worden. Het tweede gedeelte van de vergadering is samen met de bestuurders als vertegenwoordiger van het bestuur. Het derde deel van de vergadering is alleen met de CKR leden. In dit deel worden teruggekeken op deel 2 en nader te nemen acties door de CKR onderling verdeeld. Ook worden algemenere onderwerpen wat de GMR aan gaat besproken.

Van de vergadering wordt een verslag gemaakt door de notulist en voor de volgende vergadering voor vaststelling aangeboden. De verslaglegging wordt gedaan door de secretaris van de CKR. Uitgangspunt is om twee keer per jaar een vergadering samen met een vertegenwoordiging van het bestuur, de toezichthouders te organiseren. De vergaderingen vonden in 2024 plaats op het bestuurskantoor van Abbo kindcentra aan de Rijtuigweg te Bergen op Zoom en op Kindcentrum Kiemkade aan de Kardinaal de Jonglaan in Bergen op Zoom.

2.4.3 Vergaderingen

In 2024 heeft de CKR acht keer vergaderd:

- 15 januari
- 29 februari
- 13 maart
- 8 april
- 27 mei
- 27 juni
- 7 oktober
- 21 november

2.4.4 Behandelde onderwerpen

Er zijn verscheidene onderwerpen aan bod geweest. Deel 1 is het voorbereidend onderdeel van de vergadering. Hieronder staan de punten die zijn gepasseerd tijdens deel 2 (inclusief algemeen direct en genodigden) en deel 3 (alleen CKR-leden) van de verschillende vergaderingen:

Vergadering	Besproken onderwerpen	Nadere duiding
15 januari 2024 GMR	Deel 2: Begroting LKR / CKR nieuwe samenstelling Fisc Free Deel 3: GMR reglement MR	Informatief Vaststellen Bespreken
27 februari 2024 GMR	Deze vergadering is gebruikt om de komende CKR voor te bereiden met de (oud) GMR leden. Hoe gaat het bij de LKR? Samen voorbereiden eerste CKR	
13 maart 2024 CKR	De eerste kennismaking met de CKR. 1. Korte voorstelronde 2. Afstemmen; hoe worden een CKR? 3. Volgende vergadering	
8 april 2024 GMR	Deel 2: Leerlingaantallen per 1 feb 2024 Fisc Free Meerjarenbestuursformatieplan Betaalde stages Korte terugblik eerste CKR Deel 3: Eerste CKR en de toekomst MR	Bespreken Bespreken Concept bespreken
27 mei 2024 GMR	Deel 2: Leerlingenaantallen Meerjarenbestuursformatieplan Studiereis Abbo kindcentra Voorstel data CKR Rondvraag: Betaalde stages Langdurige inval 27 juni Voorzitters GMR	Informatief Tekenen PGMR Informatief Bespreken

	Deel 3: -	
27 juni 2024 CKR	Deel 2: Jaarverslag / Jaarrekening Leerlingenaantallen juni 2024 Functieboek/functiehuis Onderwijsregio Zuid-West Brabant Jaarrekening opvang Deel 3: -	Informatief Informatief Informatief Informatief Informatief
7 oktober 2024 GMR	Deel 2: Leerlingenaantallen Abbo Leerlingenaantallen scholen Functieboek Betaalde stages CKR regelement Rapportage t/m augustus onderwijs Financieel overzicht t/m augustus opvang Onderwijs regio zeeland Fisc Free Deel 3: Reglement CKR Vastgoed commissie Data vergaderingen	Informatief Informatief Onderteke- ning PGMR Informatief Onderteke- nen CKR Informatief Informatief Tekenen PGMR Informatief

21 nove- meber 2024	Deel 2 Strategisch beleidsplan Leerlingenaantallen per 01-10 Risico management oktober 2024 Accountantsverklaring Deel 3 Oudergeleding Zeeridder.	Onderteke- nen CKR Informatief Informatief
---------------------------	---	---

2.4.5 Scholing en ontwikkeling CKR

In 2024 heeft er geen scholing plaatsgevonden op het gebied van CKR.

Naast de basisstukken, die we jaarlijks bespreken, zoals de begroting en de leerlingen-
aantallen van de scholen zijn we dit jaar vooral bezig geweest met het zoeken naar een
werkende vergadervorm voor de CKR en LKR.

De CKR is met een open en transparante houding in deze dossiers gestapt. In het traject
van deze dossiers zijn er kritische, diepgaande, pittige, constructieve en open discus-
sies geweest met de bestuurder van Abbo.

Al met al zijn er mooie ontwikkelingen geweest in de CKR en de medezeggenschap bin-
nen de organisatie. Deze ontwikkelingen binnen de CKR kunnen we het komend jaar ver-
der verdiepen en uitwerken.

3 Onderwijs

3.1 Ontwikkelingen van het afgelopen jaar en verwachte toekomstige ontwikkelingen

De basis van het onderwijs op alle Abbo kindcentra is vastgelegd in de missie en de visie.

De missie van Abbo kindcentra is: *Dat groeit lekker op!* De scholen van Abbo kindcentra zijn (oorspronkelijk) opgericht door ouders, openbaar toegankelijk en kennen elk een eigen concept. Met toekomstgericht, creatief en vernieuwend onderwijs haalt elk kindcentrum het meest bijzondere naar boven in ieder kind.

3.2 Missie en Visie

Vanuit deze missie is het de overtuiging van alle kindcentra dat onderwijs méér moet bieden dan goede resultaten op het gebied van taal en rekenen. Het onderwijs op de Abbo kindcentra levert een bijdrage aan de brede ontwikkeling van de leerlingen zodat al hun talenten en mogelijkheden tot bloei komen. Op die manier bereidt Abbo leerlingen het beste voor op hun toekomstige rol in de samenleving. Leerlingen worden opgeleid tot creatieve denkers, onderzoekende en ondernemende mensen die kunnen samenwerken en verbinden. Dit doet Abbo kindcentra samen met ouders. Juist omdat de scholen door ouders zijn opgericht, vinden wij het educatief partnerschap tussen school en ouders van groot belang. Elke school profileert zich op een eigen wijze, met een eigen onderwijskundig concept en heeft partners buiten de school waarmee dat concept wordt gerealiseerd.

De visie omvat de vijf kernwaarden van Abbo kindcentra:

- Openstaan voor anderen, eerlijk durven zijn, ontvankelijk.
- Eigen (-tijds, -zinnig, -wijs). Zelfrespect, vrijheid om keuzes te maken, onafhankelijk.
- Samenwerkend leren; niemand uitsluiten, gemeenschapszin, respectvol.
- Verantwoordelijk; bijdrage leveren vanuit talent, zorgdragend, eigenaarschap.
- Innovatief; buiten bestaande paden denken en handelen, creatief, ondernemend.

3.2.1 Beoogd resultaat

Het onderwijs op de Abbo kindcentra wordt gekenmerkt door bovenstaande 5 waarden, die per kindcentrum een verschillende uitwerking hebben. Hieronder zijn deze waarden als beoogd resultaat verwoord en geformuleerd vanuit de driedeling die Gert Biesta heeft geformuleerd (kwalificatie, socialisatie, persoonsvorming).

Het onderwijs op de Abbo-scholen heeft als beoogd effect dat leerlingen:

T.a.v. kwalificatie:

- de kennis, houding en vaardigheden bezitten die nodig zijn om de overstap naar het vervolgonderwijs te maken die past bij hun talenten en mogelijkheden.

T.a.v. socialisatie:

- voorbereid zijn op een leven als lid van de samenleving en daarin een eigen plek kunnen innemen als een goede burger;
- de tradities, gebruiken en waarden van de Nederlandse rechtstaat kennen en zich eigen hebben gemaakt, gemeenschapszin hebben ontwikkeld en respectvol met anderen omgaan.

T.a.v. persoonsvorming:

- zichzelf mogen worden in het kader van een brede ontplooiing;
- de vrijheid bezitten om zelfstandig keuzes te maken en zelfrespect bezitten;
- zich verantwoordelijk opstellen en eigenaarschap vertonen.

Vanuit de verbindende missie, visie, waarden en beoogd resultaat heeft iedere kindcentrum een eigen missie, visie en eigen merkwaarden. De pay-off van het kindcentrum is hiervan een weerslag. De eigen merkwaarden zijn op de werkvloer vertaald in zichtbaar gedrag richting leerlingen, ouders, collega's en externen.

De verschillende concepten worden als volgt getypeerd.

➤ De Krabbenkooi	Groeien vanuit het hart!
➤ De Aanloop	Voor creatieve denkers en doeners!
➤ De Montessorischool	Help mij het zelf doen!
➤ Kiezelrijk (voorheen De Nieuwe Veste)	Waar in ben jij een kei?
➤ Kiemkade	Aanleg voor groei!
➤ De Rode Schouw	Passend voor ieder kind!
➤ Vrijeschool De Zeeridder	Leren met hoofd, hart en handen.
➤ Het Kompas	Leren in een vertrouwde omgeving.

De verscheidenheid aan concepten heeft als gevolg dat ieder kindcentrum zijn eigen onderwijskundige ontwikkelingen heeft doorlopen in 2024. Deze worden weergegeven in de verantwoording aan ouders en betrokkenen die iedere directeur onderwijs opstelt. Deze wordt actief gecommuniceerd via de website van het kindcentrum en het ouderportal van het kindcentrum aan het eind van schooljaar 2023 – 2024 en eind schooljaar 2024 – 2025.

Jaarlijks worden vanuit het schoolplan nieuwe onderwijskundige ontwikkelingen opgezet. Ieder kindcentrum beschrijft deze ontwikkelingen en de daaraan gekoppelde doelstellingen in een jaarplan. Bij aanvang van het nieuwe schooljaar worden ouders en betrokkenen hiervan op de hoogte gebracht.

3.2.2 Het jonge kind

In januari 2024 is kinderopvang Mamaloe formeel onderdeel geworden van Abbo kindcentra opvang en onderwijs. De uitwerking van rollen, taken en verantwoordelijkheden vormen zich en worden duidelijker gedurende dit jaar.

De bovenschools intern begeleider (tevens bovenschools VVE-coördinator) van het onderwijs werkt vanaf februari 2024 4 dagen bovenschools. Zij werkt zoveel als mogelijk is, samen met de beleidsmedewerker pedagogiek van de kinderopvang om te faciliteren dat de doorgaande lijn in de kindcentra verbeterd en geborgd wordt.

De afspraken rondom onder andere de doorgaande lijn worden op de locaties vastgelegd in het zogenaamde borgingsdocument VVE. Het locatiehoofd en de VVE-coördinator in de vroegschool zijn verantwoordelijk voor het bespreekbaar maken van de onderwerpen, het ophalen van en het delen van informatie met de collega's in voor- en vroegschool. De kwaliteit van de genoteerde afspraken is nog niet op alle locaties van een Smart niveau. De beide bovenschoolse functionarissen hebben daarom besloten

er in 2025 een plan voor te maken. De resultaatafspraken, onderdeel van het borgingsdocument zijn aangeleverd en verwerkt tot één document voor het onderwijs en ingediend bij de gemeente Bergen op Zoom en Steenberghe. In de gemeente Moerdijk is er nog geen heldere visie op het maken van resultaatafspraken. In januari en juni heeft de bovenschools IB-er jonge kind informatiemiddagen georganiseerd voor de VVE coördinatoren onderwijs van de locaties. Daarbij is uitleg gegeven in algemene zin over het maken, evalueren en delen van het borgingsdocument en hoe de resultaatafspraken aangeleverd moeten worden.

In maart en oktober zijn er groeigesprekken geweest, die voor het jonge kind vooral gericht waren op het invullen van het registratiemiddel Looqin en de daaruit gehaalde analyse. Deze is op groepsniveau door de leerkracht gemaakt en besproken met de IB-er. De IB-er heeft de bevindingen op schoolniveau verwerkt en besproken tijdens het groeigesprek. Het accent lag bij beide gesprekken op de ontwikkelingsvoorsprong bij de jonge kinderen. De bovenschools IB-er heeft in mei een informatieve middag georganiseerd voor alle Looqin-coördinatoren onderwijs. Een tweede was belegd in november, deze is verplaatst naar januari 2025 vanwege veel zieke collega's. Tijdens deze informatieve bijeenkomsten zijn de hoofdonderdelen betrokkenheid, welbevinden en competenties verder toegelicht. De coördinatoren delen de informatie op hun eigen locatie en voor vragen en/of ondersteuning kunnen zij of de directies een beroep doen op de bovenschools IB-er jonge kind.

Vanaf september zijn de beleidsmedewerker pedagogiek en de bovenschools IB-er jonge kind samen op locatiebezoek gegaan. Ze gaan in alle peuter-, kleutergroepen en groepen 3 (soms 3/4) op bezoek en spreken vervolgens met de IB-er, het locatiehoofd en de onderbouw coördinator. Doel is verbinding maken en/of verstevigen, ophalen wat er te zien is rondom spelen-leren spelen-spielend leren en leren en de doorgaande lijn ontdekken. De locatiebezoeken lopen nog door in 2025. Dan wordt de balans opgemaakt en met de bestuurders besproken.

In toenemende mate worden bovenstaande onderwerpen besproken in het bovenschools IB-overleg.

Vanaf augustus nemen de IB-er kinderopvang en de beleidsmedewerker pedagogiek zoveel als mogelijk is deel aan dit IB-overleg.

In september heeft Abbo kindcentra een studiereis naar Toronto Canada georganiseerd. Directies onderwijs en opvang, bestuurders en enkele toezichthouders en de bovenschools Intern begeleider jonge kind zijn mee geweest met als doel inzicht te verkrijgen in inclusief onderwijs. Er zijn uit deze reis heel veel opbrengsten te benoemen. Een van de opbrengsten is: ga het gewoon doen. Zorg dat de context van de groepen wordt verruimd, zodat alle kinderen welkom zijn en zich kunnen ontwikkelen.

Vanwege de opdracht die we als organisatie vanuit het ministerie hebben om in 2034 inclusief te zijn moeten we nu starten met de peuters en kleuters. Verruim de context. Neem ouders mee.

In november hebben bestuurders, beleidsmedewerker pedagogiek en bovenschools intern begeleider jonge kind een studiedag georganiseerd waarin verschillende opbrengsten uit Canada verder zijn verkend en besproken.

3.3 Onderwijsprestatie

Voor het monitoren van de onderwijsprestaties op alle kindcentra hebben in 2024 tweemaal groeigesprekken over de groepen 1 tot en met 8 plaatsgevonden. De directeur en internbegeleider(s) verklaren tijdens een groeigesprek ten opzichte van de bovenschools IB-er Jonge Kind en bovenschools IB-er groep 1 tot en met 8 de resultaten van de IEP eindtoets, de resultaten van IEP LOVS en de uitkomsten van de NSCCT. Dit heeft plaatsgevonden volgens een vaste structuur. Gegevens zijn volgens vaste afspraken vooraf aangeleverd. Voor verslaglegging zijn afspraken opgesteld en zijn termijnen aangegeven. Bij aanvang is gestart met het bespreken van de verbeteracties uit het vorige leeropbrengsten gesprek. Verbeteracties zijn niet vrijblijvend, maar worden vastgelegd als verbetering van kwaliteit en opbrengsten. Er wordt cyclisch gehandeld.

Na afronding van de gesprekken is het verslag opgesteld door de directeur onderwijs en de IB-er van de school. Dit is ter goedkeuring aangeboden aan het bovenschools gespreksteam (bovenschoolse IB-ers en bestuurder). Zij kunnen aanvullingen doen of vragen om verdere of andere uitwerking. Op een vastgesteld moment is een bovenschoolse managementletter opgesteld door de bovenschoolse IB-ers. Deze is ter bespreking met de directeurs aangeboden aan de bestuurders. Na bespreking en goedkeuring in het Bovenschools Directie Overleg is de managementletter inhoudelijk behandeld in het bovenschools IB-overleg.

Op kindcentrumniveau hebben IB-ers en leerkrachten de onderwijsprestaties op groepsniveau en individueel leerlingenniveau doorgenomen. Ook dit heeft in 2024 twee keer plaatsgevonden.

3.4 Internationalisering

Waarom internationalisering en wereldburgerschap?

De samenleving wordt steeds internationaler. Actuele maatschappelijke vraagstukken als migratie en klimaatproblematiek spelen op alle niveaus. Op school, maar ook elders in de wereld. Ze vragen om mondiale oplossingen. En om leerlingen die hiermee om kunnen gaan.

Door de stap te zetten van burgerschap naar wereldburgerschap beseffen leerlingen dat ze verbonden zijn met de rest van de wereld en dat ze er een actieve rol in kunnen spelen. Die wereld begint voor leerlingen binnen hun eigen kindcentrum. Internationalisering en wereldburgerschap zijn geen vak apart, maar verweven in het curriculum. In veel vakken is er immers al sprake van een internationale context.

Door te werken aan internationalisering en wereldburgerschap geven we leerlingen kennis, houding en vaardigheden mee waarmee ze internationaal competent worden. Hiermee kunnen ze leven, leren en werken in een diverse samenleving. Bovendien draagt het positief inzetten van diversiteit en meertaligheid in de klas bij aan het vergroten van kansengelijkheid.

Alle kindcentra besteden op een eigen manier aandacht aan bovenstaande. Bijvoorbeeld vanuit een cultuurdag, vanuit thematisch onderwijs of periode onderwijs.

Alle kindcentra hebben leerlijnen en doelen per leerjaar uitgewerkt vanuit burgerschap. Internationalisering is een van de doelen van burgerschap.

4 Kwaliteitszorg

4.1 Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg

De bovenschoolse IB-er houdt overkoepelend toezicht op de opbrengsten van de kindcentra en informeert de bestuurders en het bovenschoolse directieoverleg over opvallende uitkomsten. Op basis hiervan wordt bekeken of extra inzet nodig is op een bepaald kindcentrum of dat er andere lesmaterialen of methodes nodig zijn om de opbrengsten op niveau te houden. Tevens coördineert de bovenschoolse IB-er een projectgroep van IB-ers waarin de kwaliteit van de leerlingenzorg wordt bewaakt. De projectgroep IB-ers bestaat uit alle IB-ers van de kindcentra en vergadert maandelijks. Aanwezigheid is verplicht. Op de scholen is er intensief overleg tussen de IB-er en de directie. Door bovenstaande constructie zijn lijnen kort en kan zo nodig snel geschakeld worden.

Voor het structureel vormgeven en monitoren worden de kwaliteitszorginstrumenten MijnSchoolPlan en Werken met Kwaliteit gebruikt. Hiermee wordt een totaalpakket gevormd dat past bij wat de scholen nodig hebben. Voor de bovenschoolse IB-ers en bestuurder is het mogelijk om in te loggen in de programma's van de scholen en bovenschools scans of onderzoeken uit te zetten.

4.2 Verwachte toekomstige ontwikkelingen

Op alle kindcentra vormen een sterke bekwame directie en goed opgezet IB-schap de basis om goed onderwijs te geven vanuit de algemene missie en visie van Abbo kindcentra en de specifieke missie en visie van het kindcentrum.

In 2024 zijn er twee nieuwe directeuren gestart. Per augustus 2024 is er een directeur vanuit interne werving gestart op kindcentrum De Rode schouw. Vanuit externe werving is er op kindcentrum De Zeeridder een nieuwe directeur gestart.

In 2024 heeft er een kwaliteitsonderzoek plaatsgevonden bij kindcentrum De Zeeridder. Het eindoordeel van de Inspectie van het Onderwijs was daarbij 'onvoldoende'. conform wet- en regelgeving krijgt een school één jaar om alle onvolkomenheden te herstellen naar de normen die in het toezichtkader zijn vastgelegd als 'basiskwaliteit'.

Er is met inzet van externe expertise een herstelplan gemaakt dat vanaf mei 2024 wordt uitgevoerd. Daarbij wordt toegewerkt aan het voldoen aan alle herstelopdrachten en het gehele onderwijs naar een hoger niveau brengen, zodat binnen alle standaarden die door de Inspectie van het Onderwijs worden gecontroleerd voldaan wordt aan de basiskwaliteit conform wet- en regelgeving.

In 12 mei 2025 vindt het herstelonderzoek plaats.

Daarmee voldeed één school niet aan de basiszorg zoals gesteld in het ondersteuningsplan 2021 – 2025 van het Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO.

Abbo kindcentra heeft in 2024, net als alle scholen vallend onder het Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO, per leerling € 115,34 ontvangen om de basisondersteuning op orde te krijgen. Per kindcentrum is dit gericht ingezet afhankelijk van de situatie. Per kindcentrum wordt per schooljaar een verantwoording aan het samenwerkingsverband gegeven over inzet van de middelen gekoppeld aan het profiel basisondersteuning. In het beleid van het samenwerkingsverband is vastgelegd dat gedurende de huidige planperiode 2021 – 2025 de leerlinggebonden vergoeding blijft bestaan.

Voor de periode 2023–2027 is voor Abbo kindcentra een meerjaren strategisch beleidsplan opgesteld. Als basis voor het strategisch beleidsplan 2023–2027 is uitgegaan van de ingezette beleidskeuzes in de voorgaande planperiode. Daarnaast is er voor gekozen om vanuit de kindcentra input op te halen binnen de in het plan genoemde beleidsgebieden. Directeuren, IB-ers en bovenschoolse IB-ers hebben in een gezamenlijke sessie benoemd wat vanuit de dagelijkse praktijk en hun zicht op de korte en middellange termijn belangrijk wordt geacht.

Ieder kindcentrum heeft voor het onderwijs een schoolplan 2023–2027 opgesteld. Hierin zijn de algemene kaders en beleidskeuzes op bestuursniveau herkenbaar. Daarnaast zijn alle toekomstige ontwikkelingen op onderwijsniveau passend bij het concept weergegeven.

In documenten zoals de begroting, het jaarverslag, het meerjaren personeelsbeleidsplan, beleidsdocumenten per onderwerp, de schoolplannen en jaarplannen van de kindcentra wordt inhoudelijk ingegaan op de in het meerjaren strategisch beleidsplan genoemde doelstellingen per beleidsgebied.

In de structuur en werkwijze van Abbo kindcentra is verankerd dat het bestuur, het directieoverleg, de CKR en de bovenschoolse IB-ers op stichtingsniveau actief betrokken zijn binnen vastgestelde kaders bij alle beleidsontwikkelingen, de te bereiken doelen en daarmee samenhangende beleidsdocumenten. Het meerjaren strategisch beleidsplan wordt jaarlijks aan het eind van het schooljaar geëvalueerd en geactualiseerd. De evaluatie en actualisatie worden toegevoegd aan de eerste opzet. Daarmee groeit

het document waarbij de ontwikkelingen gedurende de planperiode chronologisch te volgen zijn.

4.3 Afhandeling van klachten

Binnen Abbo kindcentra zijn voor onderwijs interne contactpersonen beschikbaar. Daarnaast is er voor de gehele stichting een externe vertrouwenspersoon. Op vaste momenten gedurende het jaar wordt actief gecommuniceerd naar alle medewerkers en betrokkenen hoe hiervan gebruik gemaakt kan worden.

Op het moment dat zich op een kindcentrum of bij het bestuur een klacht voordoet, wordt in eerste instantie in gesprek met betrokkenen en zo nodig met een intermediair, geluisterd en gezocht naar een voor ieder acceptabele oplossing.

In de meeste situaties lukt het om tot een voor ieder bevredigende oplossing te komen en concrete afspraken voor de toekomst te maken.

In 2023 is er een formele klacht bij de GCBO ingediend. Op alle klachtpunten zijn de klagers door de GCBO in het ongelijk gesteld en zijn het kindcentrum en het bestuur in hun verweer in het gelijk gesteld. De rapportage is openbaar beschikbaar op de website van de GCBO.

4.4 Jaarverslag werkzaamheden extern vertrouwenspersoon van Abbo kindcentra over kalenderjaar 2024

4.4.1 Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het jaar 2024. In het jaarverslag worden de onderwerpen waarvoor de vertrouwenspersonen zijn benaderd beschreven.

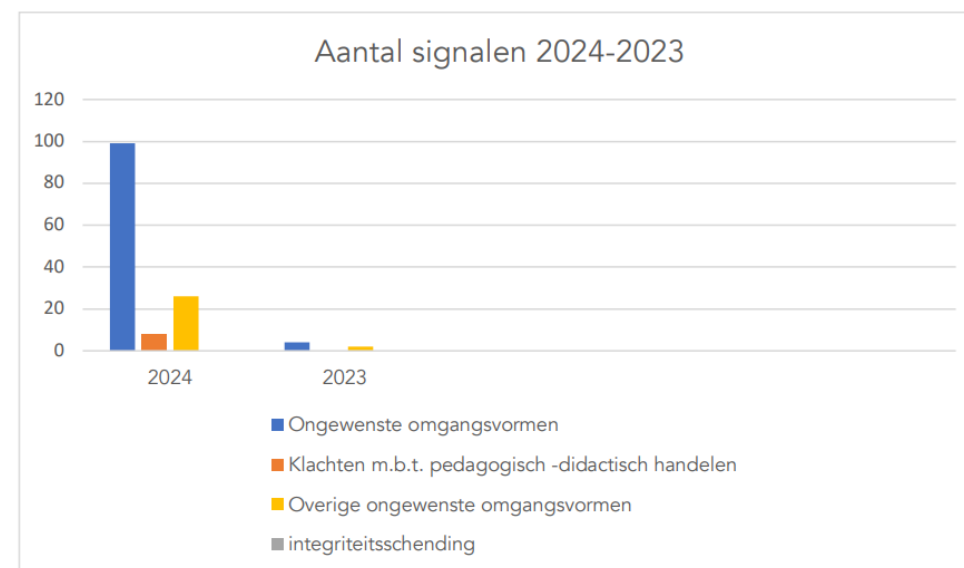
De vertrouwenspersonen zijn beschikbaar wanneer er sprake is van ongewenste omgangsvormen of andere casuïstiek op het vlak van sociale en organisatorische integriteit.

Er wordt rekening gehouden met de wettelijke richtlijnen en procedures zoals gesteld door Abbo kindcentra. Sociale veiligheid wordt door iedereen anders beleefd. Gedrag en gedrag patronen die sommigen acceptabel vinden, zijn dat voor anderen niet. Een werkklimaat kan daarom voor de één wel en de ander niet als veilig worden ervaren. Laten we vooral verdraagzaam zijn voor elkaar en iedereen met respect behandelen.

Voor de wet zijn we immers allemaal gelijk. Dit rapport bevat verslaglegging en verantwoording van de verrichte werkzaamheden vanaf januari 2024 tot december 2024.

4.4.2 Samenvattend

In 2024 zijn de interne vertrouwenspersonen 30 keer benaderd en 5 keer de externe vertrouwenspersonen. De meeste signalen die zijn gemeld bij de interne vertrouwenspersonen, ging over pesten onder leerlingen, opgevolgd door overige ongewenste omgangsvormen en agressie en geweld. De signalen uit 2023 geven geen weergave van het aantal signalen vanuit de interne vertrouwenspersonen en van klachten m.b.t. pedagogisch – didactisch handelen. Op advies van school en veiligheid zijn in 2024 de categorieën schooladvies, klachten m.b.t. pedagogisch handelen toegevoegd en de andere categorieën meer gespecificeerd zoals te zien is in de bijlage. Vanwege deze specificering zien we een stijging van het aantal signalen.

Toelichting

- Ongewenste omgangsvormen: discriminatie, (seksuele) intimidatie, pesten, agressie en geweld.
- Klachten m.b.t. pedagogisch handelen: onrechtvaardige behandeling, onvoldoende of onjuiste begeleiding leerling, toepassing strafmaatregelen, ondermaats of slecht onderwijs leerling.
- Integriteitsschending: vermoeden van een misstand, integriteitsschending, onregelmatigheden.

- Overig: niet serieus genomen worden, denigrerend gedrag, manipulatief gedrag, communicatie, onveiligheid, arbeidsconflict, arbeidsinhoudelijk, rechtspositie, persoonlijke of niet werk gerelateerde factoren.

4.4.3 Aanbevelingen

- De onderwijsinspectie ziet een toename van meldingen op het gebied van pesten en fysiek geweld. Pesten gebeurt soms in de klas, maar vaak daarbuiten en dat maakt het onzichtbaar voor de leerkracht.

Sociale veiligheid gaat over het bevorderen van sociaal gedrag. Gedragsregels helpen bij het tegengaan grensoverschrijdend en ongewenst gedrag. In de klas kan bijvoorbeeld worden ingezet op het spel 'Gedragen gedrag' en bij medewerkers kan het thema spel: "kan dit wel" worden ingezet. Met als doel bewustwording: wat is acceptabel en onacceptabel gedrag en is dat voor iedereen anders? Het bespreken; wat doet het met je en wat zijn de consequenties. Wat hopelijk tot uitwerking geeft dat leerlingen en medewerkers gedrag bespreekbaar mogen maken en/of feedback kunnen geven.

- De signalen kunnen geduid worden aan de hand van NEA/TNO 2023 ongewenste omgangsvormen Primair Onderwijs. Zie bijlage voor een klein overzicht van de percentages.

- Iedereen heeft recht op een veilige werk- en leerplek en op zorgvuldigheid en ondersteuning. Leidinggevend en hebben daarin een voorbeeldfunctie als het gaat om preventie van ongewenste omgangsvormen, door o.a. het creëren van een veilige aanspreekcultuur en ongewenst gedrag direct aanpakken. Onderling vertrouwen is daarbij essentieel, duidelijke verwachtingen naar elkaar is helpend om te komen tot een open communicatie.

- Jaarlijks investeren in preventie en voorlichting op het gebied van gewenst en ongewenst gedrag is aan te bevelen. Ook voor de interne vertrouwenspersonen is het wenselijk om jaarlijks bijeen te komen met de inzet van een netwerkbijeenkomst.

- Wanneer er anti-pest coördinatoren aanwezig zijn, is het een mogelijkheid om een gezamenlijk jaarverslag op te stellen. Pestgedrag is een ongewenste omgangsvorm en op deze manier krijgen we nog meer duiding op dit gebied.

- Het is belangrijk om ook zorg te dragen voor de beschuldigde. Een begeleider van de beschuldigde heeft een ander functieprofiel dan die van de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon kan deze begeleiding niet bieden. Enkel soms is het een grijs gebied en ervaart de beschuldigde ongewenste omgangsvormen en kan de vertrouwenspersoon wel de begeleiding bieden. Wanneer een medewerker 'last' ervaart omdat die beschuldigd wordt, dan is het advies om in te zetten op een begeleider beschuldigde.

4.4.4 Interne vertrouwenspersonen

Binnen Abbo kindcentra heeft iedere school een interne vertrouwenspersoon. De afspraak is gemaakt om het komende jaar scholing en netwerkbijeenkomsten te organiseren, zodat de gegevens van de interne vertrouwenspersonen meegenomen gaan worden in het jaarverslag. De externe vertrouwenspersoon heeft op het moment van schrijven geen gegevens mogen ontvangen van het aantal vertrouwelijke gesprekken of meldingen van ongewenst gedrag die vallen in de categorieën zoals specifiek benoemd in de artikelen in de Arbowet over psychosociale arbeidsbelasting (PSA).

4.4.5 Tot slot

Goed opgeleide vertrouwenspersonen dragen bij aan een veilig leer- en werkklimaat. Het is fijn dat de interne vertrouwenspersoon een interne training hebben gevolgd om de kernfuncties van de vertrouwenspersoon optimaal te kunnen inzetten. Grensoverschrijdend gedrag is een onderwerp waarvan elke organisatie hoopt dat het bij hen niet voor zal komen. Maar we weten dat grensoverschrijdend gedrag overal in de maatschappij voorkomt. Bewustwording is het sleutelwoord. En vooral ook: aandacht voor wat is acceptabel gedrag en wat is onacceptabel gedrag. De boodschap die wij willen meegeven: "Laten we vooral op een respectvolle manier met elkaar blijven omgaan"

4.5 Algemene Verordening Gegevensbescherming

4.5.1 Functionaris gegevensbescherming

Naar aanleiding van het reglement; 'veiligheidsfunctionaris intern privacy- en ICT-beheer', is een medewerker aangesteld als Veiligheidsfunctionaris van Abbo kindcentra. Deze medewerker is ook bij de Autoriteit Persoonsgegevens aangemeld als Functionaris Gegevensbescherming namens Abbo kindcentra.

4.5.2 Yoursafetynet

YourSafetyNet School (YSN) wordt al sinds december 2017 als leidraad gebruikt voor de uitvoering en naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In 2024 zijn er snelle veranderingen geweest op het gebied van gegevensbescherming, gestimuleerd door nieuwe regelgeving, belangrijke juridische besluiten en de vroege signalen van een wereldwijde verschuiving richting verantwoorde kunstmatige intelligentie. Deze veranderingen zijn een weerspiegeling van een toenemende nadruk op het veilig bewaren van persoonsgegevens, het stimuleren van verantwoorde innovaties, en het aanpakken van de opkomende technologische risico's. Met behulp van YSN zijn de verschillende privacyreglementen voor medewerkers en leerlingen opgesteld of aangepast.

Waaronder;

- reglementen sociale media voor medewerkers en leerlingen;
- opgaven verwerkte privacy- en persoonsgevoelige informatie opgesteld voor medewerkers, leerlingen en ouders;
- een privacyverklaring voor de schoolwebsites;
- een medewerkersovereenkomst 'intern privacy- en ICT-gebruiksbeleid';
- verwerkersovereenkomsten gesloten met externe verwerkers, zoals Dyade, Arbo-Unie, Qualiant etc.;
- verwerkersovereenkomsten met externe verwerkers uit de onderwijsdienstverlening, zoals Prowise, Heutink, Gynzy, Rovict, etc.;
- protocollen opgesteld m.b.t. de melding, registratie en verwerking van beveiligingsincidenten, voor zowel interne situaties en situaties met externe verwerkers;
- toestemmingsformulieren m.b.t. de publicatie van beeldmateriaal;

- een procedure 'medewerker uit dienst';
- Voor Kiemkade en Kiezelrijk zijn reglementen voor cameratoezicht en registraties van het gebruik van cameratoezicht.

4.5.3 Sivon

In 2021 is Abbo kindcentra lid geworden van SIVON; een coöperatie van scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Deze organisatie houdt zich voornamelijk bezig met ICT-gerelateerde onderwerpen en heeft een samenwerking met Kennisnet, SURF en de sectorraden.

SIVON organiseert gezamenlijke aanbestedingen in (digitale) leermiddelen. Via de aanbestedingstrajecten hebben we in 2022 een groot aantal leerling- en leerkracht devices kunnen aanschaffen voor al onze scholen. Naast verschillende aanbestedingstrajecten, levert SIVON ook diensten t.b.v. privacy en digitale veiligheid.

4.5.4 Dpia google workspace

In maart 2021 hebben SIVON en SURF de Autoriteit Persoonsgegevens om advies gevraagd over Google Workspace. Uit verder onderzoek bleek dat er op dat moment te veel privacy risico's aan het gebruik van dat systeem kleefde. Uit verder onderzoek en een bijbehorend Data Protection Impact Assessment (DPIA) volgde een nieuw akkoord met Google. Hierdoor kon het gebruik van Google Workspace vervolgd worden, mits Google een aantal technische aanpassingen zou doen. Daarnaast moesten we zelf de juiste technische instellingen invoeren en de nieuwe voorwaarden accepteren. Prowise, onze externe beheerder, heeft naar aanleiding van deze bevindingen een aantal instellingen aangepast, zodat we op een verantwoorde manier met Google Workspace konden blijven werken.

4.5.5 Werkplekbeheer

Het afgelopen jaar hebben we een flinke slag geslagen in de centralisering van ons werkplekbeheer binnen de stichting. Leerlingen werken nu voornamelijk met Chromebooks. Deze worden in één beheeromgeving beheerd via en door Prowise.

De werkplekken en devices van collega's hebben we in eigen beheer via Microsoft. Via Microsoft Endpoint Manager beheren we de functionaliteiten op alle schoolapparaten en beveiligen we onze data op school- en privéapparaten.

In 2023 is de keuze om Apple uit het systeem te halen definitief geworden. Dit vanwege de moeilijke manier van beheren. Er is toen gekozen voor Android tablets die wel via Endpoint beheerd kunnen worden. Apple wordt nog wel bij de kinderopvang gebruikt.

4.5.6 Beveiligingsincidenten en datalekken

In 2024 hebben zich twee gemelde datalekken voorgedaan. Beide zijn ontstaan door medewerkers van de organisatie. Bij één incident heeft de functionaris gegevensbescherming melding gedaan bij de Autoriteit persoonsgegevens. Het tweede incident betrof een datalek binnen de organisatie. Bij beide incidenten was het risico op misbruik van de gegevens nihil. Er zijn geen incidenten voorgevallen veroorzaakt door externen. Naar aanleiding van beide incidenten zijn passende maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen.

In 2023 is een start gemaakt met het implementeren van MFA. Deze implementatie is in 2024 afgerond.

5 Personeel

5.1 Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel

5.1.1 Benoemingen

In 2024 is er 12,4 fte nieuw Abbo-personeel benoemd. Hiervan heeft 3,8 fte een contract voor onbepaalde tijd ontvangen en 8,6 fte heeft een tijdelijk contract met zicht op vast ontvangen.

Daarnaast is er een kleine flexibele schil. De flexibele schil fungeert als een soort kweekvijver waar nieuwe leerkrachten vanuit een payroll benoeming hun kwaliteiten kunnen tonen en waarna zij vervolgens een overstap kunnen maken naar een vaste Abbo benoeming. Bij de hoogte van de flexibele schil wordt voorkomen dat de richtlijn van € 215.000 exclusief BTW wordt overschreden waarna verplichte aanbesteding van payroll zou ontstaan.

In 2023 heeft een zij-instromer de voorbereidingen getroffen om de opleiding te starten. Daarbij is afgesproken dat de medewerker in het eerste kwartaal van 2024 aan de opleiding begint. In de tweede helft van 2023 hebben meerdere kandidaten contact opgenomen met het verzoek bij Abbo kindcentra een zij-instroomtraject te mogen volgen. Vanuit het BDO is volgens een vaste procedure bekeken of we het verzoek honoreren. Ervaringen uit het verleden laten we hierbij meewegen. Tevens wordt bekeken wat de formatieruimte binnen de scholen is. De verwachting was dat er in 2024 meerdere zij-instromers in de scholen aan het werk zouden zijn. Deze verwachting is niet uitgekomen. Potentiële zij-instromers zijn helemaal niet begonnen of zijn kort begonnen en hebben vervolgens een besluit genomen om te stoppen. Redenen zijn divers en persoonlijk.

5.1.2 Mobiliteit

Bij het inrichten van de formatie voor schooljaar 2023–2024 en 2024–2025 heeft wederom vrijwillige mobiliteit plaatsgevonden. Vanuit wensen van individuele medewerkers is gekeken waar matches gemaakt konden worden. Begin 2024 zijn alle individuele wensen geïnventariseerd. In het eerste en tweede kwartaal van 2024 is in het bovenschools directieoverleg uitgewerkt hoe invulling gegeven kon worden aan de mobiliteitswensen. Daarbij is het uitgangspunt altijd dat de mobiliteit een kwaliteitsverhoging voor de school moet geven. Alle mobiliteit die is aangegeven is uitgevoerd middels de matches. Bij het inventariseren van alle mobiliteitswensen wordt jaarlijks ook de vraag uitgezet of medewerkers gebruik willen maken van de mogelijkheid om uren voor duurzame inzetbaarheid te sparen.

Bij de inventarisatie van 2024 zien we dat er minimale mobiliteitswensen zijn.

Bij de mobiliteit uitvraag is te zien dat er rust komt in de teams en er minder behoefte aan wisseling van kindcentrum ontstaat. Daarnaast worden er voortdurend nieuwe collega's aan de teams toegevoegd. Teams bestaan uit een basis van senior leerkrachten gecombineerd met nieuwe collega's. Dit zorgt overal voor een dynamische teamspirit waarin men graag werkt. Ondanks dat we de overtuiging hebben dat bovenstaande van grote meerwaarde is, is in het directieoverleg toch uitgesproken om bij de komende inventarisatie mobiliteit naar een andere Abbo kindcentrum op alle niveaus opnieuw sterk te stimuleren.

5.1.3 Bovenschoolse specialisten

In het strategisch personeelsbeleid is opgenomen dat gestreefd wordt naar specialisten die een deel van het onderwijs op alle kindcentra uitvoeren. De keuze op welke gebieden een vakspecialist nodig is, wordt altijd binnen BDO besproken en besloten. De kosten worden bovenschools vanuit de gezamenlijke afdracht gedragen. In de Dialoog Met Toezichthouders zijn deze bovenschoolse keuzes ook onderwerp van gesprek.

- Een vakleerkracht muziek geeft de muzieklessen op alle kindcentra in de groepen 3 en 4. Dit als voorbereiding op de orkestlessen in de groepen 5 en 6.
- De afgelopen schooljaren hebben twee vakleerkrachten bewegingsonderwijs gegeven op alle kindcentra. Met deze twee fulltime leerkrachten past het niet om alle groepen 3 tot en met 8 bewegingsonderwijs te geven. Daarnaast constateren we dat kleuters vaak al een bewegingsachterstand hebben. In 2024 is er een totaalplan voor bewegingsonderwijs, mrt, bewegend leren en sport BSO ontwikkeld. In het directieoverleg is bekeken hoe dit plan de komende jaren geïmplementeerd kan worden. Het streven hierbij was om per januari 2025 twee fulltime vakleerkrachten bewegingsonderwijs toe te voegen. Daarmee zou het hele plan volledig uitgevoerd kunnen worden. Financieel bleek dit niet mogelijk in verband met personele overbezetting op enkele kindcentra. Per januari 2026 wordt 1 fte extra ingezet. Vervolgens werken we, als dit financieel past, toe aan het nogmaals toevoegen van 1 fte vakleerkracht bewegingsonderwijs.
- Bovenschools is de grafisch medewerker gehandhaafd die op aanvraag opdrachten uitvoert voor alle kindcentra.
- Begin 2024 heeft de IT specialist aangegeven toch liever terug te keren als fulltime leerkracht in plaats van deels IT specialist. In het BDO is afgestemd wat er precies nodig is op dit gebied. Naast de technisch IT specialist is ook een IT specia-

list gewenst die vanuit een bovenschoolse positie kijkt naar inhoudelijk ontwikkeling op dit gebied binnen de kindcentra. De specialist stuurt in het goed opzetten van een vierjarig IT-beleidsplan met daaraan gekoppeld de juiste investeringen en scholing. Per augustus 2024 is vanuit interne werving een nieuwe specialist begonnen.

5.1.4 Scholing, professionalisering

In 2024 is op alle kindcentra binnen het onderwijs volledige ruimte geboden voor individuele scholing en teamscholing binnen onderwijs beschikbare scholingsbudget. Als werkgever zien we het belang van scholing op basis van interesse en expertise als meerwaarde voor de kwaliteit en het brede aanbod op alle kindcentra. Daarnaast is er op gebied van nascholing wederom gebruik gemaakt van het scholingspakket dat is aangeboden aan het onderwijs vanuit het Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO voor schooljaar 2023–2024 en 2024–2025.

De komende schooljaren worden maximale scholingsbudgetten opgenomen in de begroting volgens richtlijnen vanuit de CAO PO. Deze worden in samenspraak ingezet op zowel individueel niveau als op schoolniveau. Leidraad is het protocol nascholing van Abbo kindcentra. Conform wet- en regelgeving wordt de GMR volledig geïnformeerd over het beschikbare scholingsbudget, uitgewerkt op stichtingsniveau onderwijs en kindcentrumniveau onderwijs.

Autonomie in het kindcentrumconcept, autonomie binnen de functie, ontwikkelkansen, mobiliteit en benutten van persoonlijke expertise zijn onderdelen van het strategisch beleid, met als doelstelling behoud en aantrekken van goed toegerust personeel. Daarnaast wordt aan alle medewerkers actief uitgedragen en ervaren dat Abbo kindcentra binnen alle geledingen een transparante organisatie is, waar integrale verantwoording en eigenaarschap geborgd is.

Met ontwikkelambities naar inclusiever onderwijs en het samengaan van kinderopvang en onderwijs onder een stichting, is de wens uitgesproken om in 2024 een studiereis te maken naar een land waar we ons kunnen laten inspireren voor de komende jaren. De eerste voorbereidingen hiervoor zijn eind 2023 getroffen. De studiereis is gemaakt in september 2024. Met een ruime afvaardiging; directeuren, locatiehoofden bovenschoolse- en schoolinternbegeleiders, medewerkers kwaliteit kinderopvang, leerkrachten, bestuurders en toezichthouders hebben we de stad Toronto bezocht. Hoofdonderwerpen waren inclusie en één organisatie kinderopvang/onderwijs. De reis is opgezet en begeleid door de AVS, Algemene Vereniging van Schoolleiders. Vooraf zijn individuele, kindcentrum en bestuurlijke onderzoeksvragen opgesteld. Na afloop is een intensief traject opgesteld om alle antwoorden, ervaringen, input en kennis te delen, te

bespreken en op te nemen in de strategisch doelen voor de gehele stichting en ieder individueel kindcentrum.

5.1.5 Sociale veiligheid

Binnen de open cultuur die benoemd wordt als ankerwaarde van Abbo kindcentra en de daadwerkelijk open cultuur binnen de gehele organisatie wordt gestreefd naar een volledig veiligheid werkomgeving voor elke medewerker en elke externe betrokkenen. Algemeen bijzonder basisonderwijs staat daarnaast voor respect voor elke religie en levensopvatting.

Los daarvan worden er daarnaast een aantal instrumenten ingezet om de veiligheid structureel te monitoren. Leerlingen vullen jaarlijks een sociale veiligheidsmonitor in die openbaar is in te zien op 'Scholen op de Kaart'. Op kindcentrumniveau worden de uitkomsten geanalyseerd. Diverse kindcentra beschikken over een leerlingenraad. Jaarlijks wordt vanuit de RI en E sociale veiligheid, welbevinden en discriminatie gepeild bij medewerkers. De uitkomsten worden op kindcentrumniveau geanalyseerd. De uitkomsten worden besproken met de bestuurder in het zogenaamde directeursgesprek. De klachtenregeling, klokkenluidersregeling en integriteitscode zijn in 2023 geactualiseerd en in het bestuur en de GMR goedgekeurd. Bij de structuur interne vertrouwenspersonen en externe vertrouwenspersoon wordt ernaar gestreefd om deze zo zuiver, transparant en toegankelijk mogelijk vorm te geven. In 2023 zijn de interne vertrouwenspersonen opnieuw bepaald conform wet- en regelgeving waarbij de functie binnen de organisatie een van de bepalende factoren was om dit te herzien. Interne vertrouwenspersonen zijn door de externe vertrouwenspersoon geschoold in hun rol, bevoegdheden en handelwijze.

5.1.6 Beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Om de kosten van uitkeringen na ontslag beheersbaar te houden, streeft het bestuur naar zorgvuldig en verantwoord personeelsbeleid. Bij (dreigend) ontslag wordt altijd gekeken naar herplaatsingsmogelijkheden binnen de organisatie en passende begeleiding richting ander werk. Onnodige uitstroom wordt actief voorkomen door tijdige signalering van personele knelpunten en het inzetten van mobiliteitsinstrumenten. Daarnaast worden ontslagprocedures strikt conform de geldende wet- en regelgeving uitgevoerd, waarbij ook aandacht is voor de preventie van langdurige uitkeringslasten. Evaluatie en monitoring van uitstroom en bijbehorende uitkeringskosten maken structureel deel uit van het personeelsbeleid.

5.2 Verwachte toekomstige ontwikkelingen

5.2.1 Personeel

Gedurende 2024 heeft uitstroom op basis van natuurlijk verloop plaatsgevonden.

Tien medewerkers hebben ontslag genomen op eigen verzoek. Bij één medewerker is de tijdelijke benoeming niet verlengd en één medewerker is met wederzijdse goedkeuring uit dienst gegaan.

In het meerjaren bestuursformatieplan wordt deze ruimte in kaart gebracht en doorberekend. Dit vormt het uitgangspunt voor de benoemingen.

In 2025 wordt wederom voor maximaal 3,50 fte A-pool benoemingen gedaan. Vanuit de A-pool is het mogelijk om vervolgens een vaste plaats op een kindcentrum te krijgen, zodra daar ruimte ontstaat. De A-pool vormt zo een flexibele bovenschoolse buffer. Een A-pool contract betreft een contract bij Abbo kindcentra. In de praktijk zien we dat de A-Pool door de krapte op de arbeidsmarkt nooit volledig gevuld is. Medewerkers die benoemd zijn in de A-pool vinden snel een vaste formatieplaats op een van de kindcentra.

In 2024 heeft het niet kunnen vinden van kwalitatief goed en gemotiveerd onderwijspersoneel voor langdurig tijdelijke en vaste contracten, zich niet voorgedaan. Abbo kindcentra wordt gezien als een aantrekkelijke werkgever met scholen met bijzondere en uitdagende onderwijsconcepten. Dit maakt dat er altijd reacties volgen op vacatures voor groepsleerkracht, intern begeleider, directeur, leerkrachtondersteuner en onderwijsassistent. We zien daarin wel dat er minder reacties binnenkomen. Als blijkt dat dit geen passende kandidaten zijn, volgt een herhalingsoproep voor een vacature. Daarnaast worden er doorlopend open sollicitaties aangeboden. Deze worden altijd op alle kindcentra bekeken en bij interessante kandidaten wordt er op kindcentrumniveau contact gelegd.

Bij het optellen van de begroting 2025 en meerjaren ramingen is geconstateerd dat er op twee kindcentra te veel medewerkers in dienst zijn. Hieruit volgt een taakstelling om de aantal medewerkers passend te maken bij het leerlingenaantal en de kindcentrum begroting onderwijs. Via vrijwillige mobiliteit binnen de stichting, via natuurlijk verloop en vrijwillige vermindering van benoemingsomvang in balans wordt gebracht. Hierbij wordt het juiste moment om dit te doen meegewogen. Veelal zal dit plaatsvinden bij de formatie voor schooljaar 2025-2026 en het schooljaar daarop. De verwachting is dat het totaal aan personele kosten en baten op bestuursniveau en daaronder kindcentrum niveau in 2026 weer in balans is.

Wat betreft het vinden van zowel kortdurende vervanging als langdurende vervangers heeft Abbo kindcentra te maken met problemen die regionaal en landelijk worden benoemd. Voor ziektevervanging en vervanging voor eigen middelen waren we in 2024 aangesloten bij Leswerk.

In 2024 en 2025 zien we nog geen verbeteringen op de arbeidsmarkt. Het tekort aan afgestudeerde nieuwe leerkrachten en lege vervangingspools blijft vooral bij vervanging merkbaar.

Abbo kindcentra weegt alle landelijk en regionale ontwikkelingen op dit gebied af en maakt daarin eigen keuzes om deel te nemen aan pools, samenwerkingen, zij-instroomtrajecten, duale opleidingsroutes e.d.. Daarnaast zetten we vooral sterk in om voor alle medewerkers een goede en aantrekkelijke werkgever te zijn.

5.2.2 Banenafsprak

Er zijn geen werkplekken gerealiseerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het ontbreken hiervan is niet passend met onze missie en visie en is daarmee een aandachtspunt dat we meenemen in 2025.

5.2.3 Modernisering participatiefonds

Per 1 augustus 2022 heeft de modernisering van het Participatiefonds plaatsgevonden.

Na de modernisering betaalt de werkgever in het PO standaard een eigen bijdrage van 50% van de werkloosheidskosten. Onder bepaalde voorwaarden kan de eigen bijdrage verlaagd worden naar 10%. Om in aanmerking te komen voor verlaging van de eigen bijdrage naar 10% bij bepaalde beëindigingsgronden moet het schoolbestuur kunnen aantonen dat voldoende inspanning is gedaan voor een van werk-naar-werk-traject.

Er gelden 7 situaties waarbij een schoolbestuur in aanmerking kan komen voor een verlaging van de eigen bijdrage van 50% naar 10%, namelijk bij werkloosheidskosten die ontstaan door einde arbeidsovereenkomst

- Wegens bedrijfseconomische reden via UWV
- Wegens bedrijfseconomische reden via vaststellingsovereenkomst
- Wegens langdurige ziekte of arbeidsongeschiktheid (via UWV)
- Via (kanton)rechter op tegenspraak
- Tijdelijk contract voor vervanging
- Tijdelijk contract van zij-instromer

- Participatiebaan

In uitzonderlijke gevallen kunnen er bij ontslag op verzoek van de werknemer werkloosheidskosten ontstaan. Deze grond is een uitzondering, want deze komt voor 100% vergoeding in aanmerking.

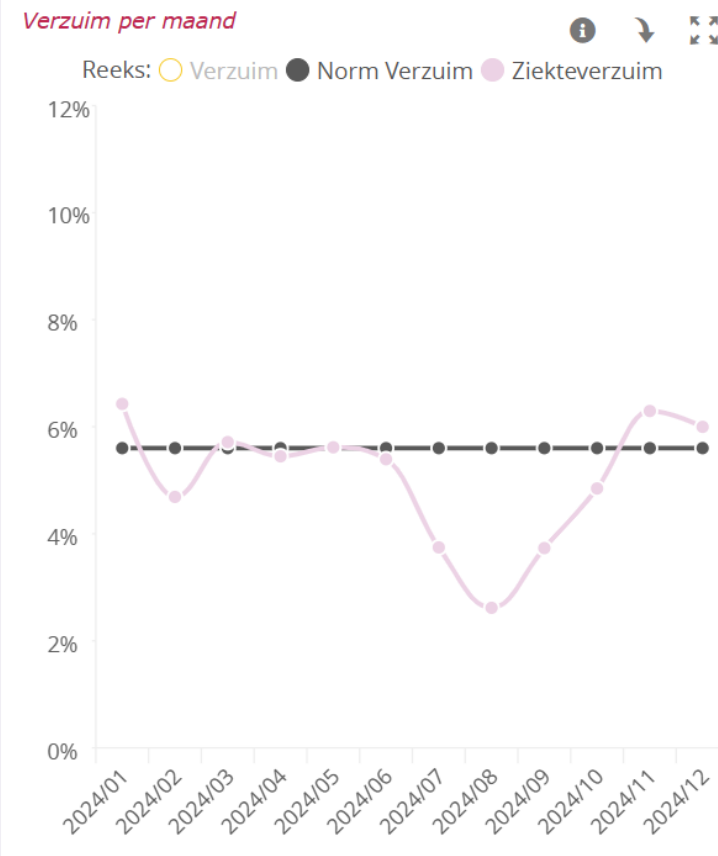
In alle andere gevallen kunnen we bij een beëindiging niet toetsen of dit onvermijdbaar was. En dus geldt de standaard eigen bijdrage van 50% en een vergoeding door het Pf van 50%.

5.3 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim (VP) binnen Abbo kindcentra bedroeg in 2024 5,04%. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het verzuimpercentage van 2023 (4,77%). Het landelijk gemiddelde in het primair onderwijs bedroeg in 2023 7,2% (Bron VfPf).

De ziekmeldingsfrequentie (MF) bedroeg in 2024 0,90. Dit is lager dan de 1,24 in 2023. Dit getal geeft een gemiddelde weer hoe vaak een medewerker zich in een kalenderjaar ziekmeldt. Het landelijk gemiddelde in het primair onderwijs bedroeg in 2023 1,0 (Bron VfPf).

Hieronder is een overzicht opgenomen van het maandelijkse verloop van ziekteverzuim over 2024 afgezet tegen de door Abbo kindcentra gestelde norm.

Met ingang van 1 januari 2024 is Abbo kindcentra eigenrisicodragers geworden voor de vervangingskosten. Er is wel gekozen voor de variant met een eigen risico van 6x de werktijdfactor.

5.4 Verantwoording over de aanwezigheid van de Verklaring omtrent het gedrag

Nieuwe VOG's in 2024	VOG aanwezig op ingangsmoment	VOG te laat aanwezig	VOG niet aanwezig
Nieuwe medewerkers in loondienst	28	<5	0
Nieuwe personen niet in loondienst met een VOG-verplichting	<5	0	0

Wij hebben onze accountant geen opdracht gegeven een controle uit te voeren op de tijdige aanwezigheid van VOG.

6 Huisvesting

6.1 Belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. huisvesting en verwachte toekomstige ontwikkelingen

Op teldatum 1 februari 2024 had Abbo kindcentra 1596 leerlingen. Op 1 februari 2025 had Abbo kindcentra 1653 leerlingen. De prognose voor 2026 staat op 1672 leerlingen. de afgelopen vijf jaar is de stichting gegroeid van 1354 leerlingen in 2020 naar 1653 leerlingen.

6.1.1 Huisvesting

De Abbo kindcentra beschikken over deels passende huisvesting. Het onderhoud van de gebouwen is uitgewerkt in een actueel 10-jarig meerjaren onderhoudsplan 2023-2033. Dit plan wordt medio 2025 volledig geactualiseerd.

Kindcentra waar zich bijzonderheden hebben voorgedaan worden hieronder toegelicht.

De Aanloop

Kindcentrum de Aanloop is de afgelopen jaren hard gegroeid. Vanuit die groei zijn vervolgens door de gemeente Bergen op Zoom het tiende en elfde permanente lokaal toegekend. Deze uitbreiding is voltooid. In 2023 is ook het twaalfde permanente lokaal toegekend. Bij deze groei die voorzien was, is bij de uitbreiding van de eerder genoemde lokalen al rekening gehouden met lokaal twaalf. Door vertraging vanaf de kant van de gemeente is de bouw niet in 2024 uitgevoerd. Inmiddels is de beschikking afgegeven en wordt de uitbreiding voorbereid. Echter het dertiende permanente lokaal voor de Aanloop is in de gemeentelijke prognoses ook al voor de komende 20 jaar zichtbaar. Dit maakt dat dezelfde procedure met de gemeente Bergen op Zoom hiervoor ook wordt ingezet.

Tevens is de koop van het aangrenzende wijkcentrum uiteindelijk afgerond en heeft kinderopvang Mamaloe in 2023 het pand kunnen kopen. Door de fusie tot een organisatie vormt de Aanloop per januari 2024 een groot kindcentrum voor kinderopvang en onderwijs onder de vlag van Abbo kindcentra.

Kiezelrijk

Kindcentrum Kiezelrijk heeft ook een forse groei doorgemaakt. Per schooljaar 2022-2023 zijn noodunits in gebruik genomen bij de naburige voortgezet onderwijsschool het

Ravelijn. De met de gemeente Steenbergen afgesproken richtlijn om de noodunits voor slechts twee schooljaren te gebruiken, is inmiddels overschreden. Er is geen andere tijdelijke oplossing. Ondertussen lopen de verkennende gesprekken voor een permanente oplossing en nieuwbouw voor het gehele schoolgebouw omdat daar binnen enkele jaren recht op is. In 2024 is het IHP proces in de gemeente Steenbergen afgerond en is het IHP door de raad vastgesteld. Kiezelrijk is daarin een van de eerste kindcentra die in 2027 aan de beurt is voor nieuwbouw.

Wat betreft de tijdelijk behoefte in verband met de groei bleek in 2023 dat er nóg een extra lokaal nodig is. Hiervoor is in het tweede kwartaal van 2024 een unit op het terrein van het hoofdgebouw geplaatst.

Het Kompas

Na de overname is kindcentrum Het Kompas, met middelen die zijn overgedragen vanuit het vorige bestuur, fors aangepakt. Het gebouw is oud en aan vernieuwing toe. Echter de uitstraling, het algemene onderhoud en de inrichting zijn in 2024 sterk verbeterd.

Algemeen

Op onderhoud wordt niet bezuinigd. Er is een groot bewustzijn dat goed onderhoud van gebouwen en aanpassingen binnen de mogelijkheden van de gebouwen nodig zijn en bijdragen aan de eisen van het huidige onderwijs. We streven naar schone, frisse, goed ingerichte en onderhouden gebouwen.

DDC

DoorDeCentralisatie kindcentrum Kiemkade, Montessori en Krabbenkooi.

In 2023 is de vaststellingsovereenkomst DDC getekend met de gemeente Bergen op Zoom. Hierin is opgenomen dat kindcentrum Kiemkade, kindcentrum Montessori en kindcentrum de Krabbenkooi de komende 40 jaar zowel juridisch al economisch in eigendom van Abbo kindcentra komen. In 2024 zijn de voorbereidingen ingezet om de lening aan te gaan bij de BNG, Bank Nederlandse Gemeenten. Parallel daaraan is voor project Kiemkade het proces om te komen tot het voorontwerp afgerond. Medio 2025 worden de panden overgenomen, worden verzekeringen afgesloten, de lening aangegaan en volgt een vervolg naar het definitieve ontwerp voor Kiemkade.

Duurzaamheid

Bij grootschalige renovatie en nieuwbouw zijn 'BENG-scholen' en frisse scholen klasse B het uitgangspunt.

Bij uitbreiding met extra lokalen bij een bestaande school is het budget beschikbaar gesteld vanuit de Verordening Huisvesting van de gemeente ontoereikend om duurzaamheidsambities zoals aardwarmte te bekostigen.

In het OOGO overleg met de besturen PO is uitgesproken dat hierop beleid gemaakt dient te worden. Bij (ver)nieuwbouw is er in het IHP wel beleid opgesteld.

7 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

7.1 Samenwerkingsverband Brabantse Wal Primair Onderwijs

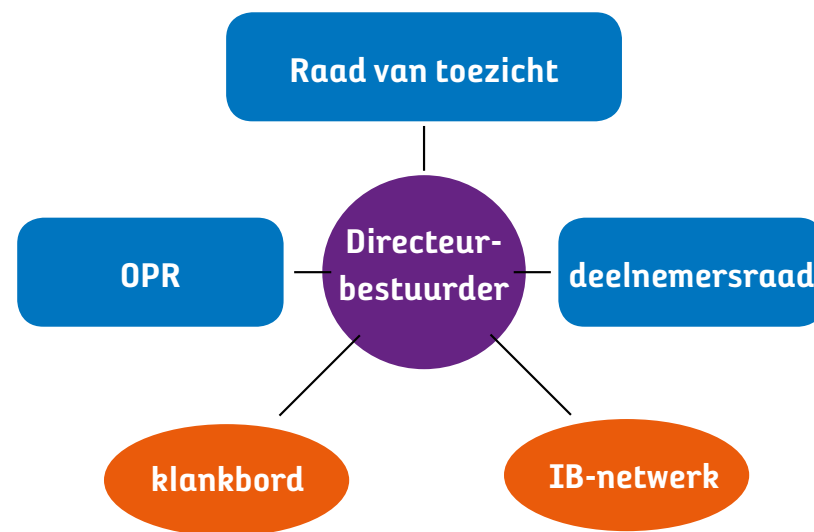
Abbo kindcentra maakt onderdeel uit van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Brabantse Wal PO. In het organogram en de beschrijving hieronder wordt de governance structuur weergegeven.

De algemene doelstelling voor een samenwerkingsverband Passend Onderwijs is wettelijk vastgelegd: "Het samenwerkingsverband stelt zich ten doel een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen te realiseren en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen" (uit: Wet op het Primair Onderwijs, artikel 18a lid2).

Samenwerkingsverband Brabantse Wal PO vertaalt deze doelstelling in de volgende missie: Elk kind krijgt de ondersteuning die zorgt voor een optimale en ononderbroken ontwikkeling, waarbij de leerling zich goed voelt en met respect en waardering wordt behandeld. Het onderwijs in ons samenwerkingsverband biedt ieder kind een onderwijsplaats die past bij zijn ondersteuningsbehoefte. Dit onderwijs vindt zoveel mogelijk dicht bij de leefomgeving van het kind plaats en wordt verzorgd door leerkrachten die het onderwijs voortdurend afstemmen op de behoeften van de leerling. Ouders van leerlingen zijn tevreden over de kwaliteit van het onderwijs, de ondersteuning en de plaatsing van hun kind.

In 2024 was nog steeds het ondersteuningsplan 2021-2025 van kracht. In september 2024 is de directeur-bestuurder van het SWV ontslagen. De Raad van toezicht heeft een interim directeur bestuurder aangesteld. de leden van de deelnemersraad zijn met de directeur-bestuurder in 2024 intensief met elkaar in gesprek geweest over de richting en toekomst van het SWV. Dit proces loopt door in 2025 om uiteindelijk een goede weg

met daarbij passend ondersteuningsplan te ontwikkelen met als stip op de nabije horizon realiseren van inclusief onderwijs.

7.2 Fusie met stichting Kinderopvang Mamaloe

De unieke samenwerking met kinderopvang Mamaloe komt voort uit de visie van Abbo kindcentra om op te komen tot kindcentra met een aanbod voor leerlingen van 0 tot 13 jaar. Een logische vervolgstap vanuit deze jarenlange intensieve samenwerking is een verkenning tot bestuurlijke samenwerking. Hiervoor is in 2021 een eerste stap gezet. Na de eerste kennismaking is door de bestuurders een kansen en uitdagingen beleidsstuk opgesteld en voorgelegd aan ieders toezichthouders. Daaruit heeft ieder bestuur de intentie tot verkenning van bestuurlijke samenwerking uitgesproken. In 2022 is met ondersteuning van een extern deskundige een tijdpad opgesteld. Daarna is conform het tijdpad het gehele fusietraject opgepakt. Alle medewerkers binnen de twee organisaties en de volledige medezeggenschap van de organisaties hebben de ruimte gekregen om deel te nemen aan stappen binnen het fusieproces. Gedurende 2023 heeft dit uiteindelijk per 1 januari 2024 geresulteerd in één organisatie, 'Abbo kindcentra' voor kinderopvang en onderwijs.

In januari 2024 heeft er een feestelijk aftrapmoment plaatsgevonden voor alle medewerkers in de gehele nieuwe organisatie. Vervolgens zijn ontwikkelingen ingezet op alle niveaus zoals die in de fusierapportage zijn benoemd. Alhoewel de twee stichtingen inhoudelijk al functioneerden als één, heeft de formele fusie het echt één organisatie zijn met één team medewerkers en één visie toch 'n boost gegeven. Vanuit het gezamenlijke strategisch beleidsplan en gezamenlijk personeelsbeleidsplan wordt er in 2025 verder gewerkt aan de daarin genoemde doelstellingen.

7.3 Samenwerking Cultuurbedrijf Bergen op Zoom CKB De Maagd

In 2024 is de samenwerking met Het Cultuurbedrijf en CKB De Maagd voortgezet. Vanuit deze samenwerking vormt Abbo kindcentra een Leerorkest met leerlingen van de groepen 5 en 6 van de kindcentra in Bergen op Zoom. Ook leerlingen van kindcentrum Keizelrijk in Steenberghe en Het Kompas in Heijningen zijn in 2024 toegevoegd aan Het Leerorkest.

Het Leerorkest is een mooi voorbeeld waarin de onderwijsorganisatie Abbo kindcentra op unieke wijze samenwerkt met het CKB. Deze samenwerking leidt niet alleen tot ontwikkeling van kinderen op muzikaal gebied, maar ook op sociaal – maatschappelijk gebied. Brede ontwikkeling bij kinderen, talentontdekking en talentontwikkeling, samenwerking en samen tot een fantastisch resultaat komen, plezier beleven, trots zijn op elkaar en eigenwaarde ontwikkelen zijn zomaar enkele aspecten die naast het leren bespelen van een instrument van enorme waarde zijn.

In schooljaar 2023-2024 en 2024-2025 hebben de Leerorkestlessen weer plaatsgevonden. Vanaf na de herfstvakantie tot aan de meivakantie zijn de instrumentlessen op de scholen gegeven, zijn de instrumentsectie lessen gegeven en hebben de generale repetities plaatsgevonden. Tot slot was er het slotconcert voor meer dan 180 leerlingen van de groepen 5 van alle scholen en daarna op dezelfde avond het slotconcert van alle groepen 6 van de scholen. In een volle Schouwburg De Maagd genieten ouders en genodigden van de talenten van hun kinderen.

In 2023-2024 is de laatste subsidie vanuit het VSB fonds geëindigd. In 2024 is besloten een stichting op te richten die de middelen gaat genereren die nodig zijn om het Leerorkest de komende schooljaren veilig te stellen. Hiervoor is in het eerste kwartaal van 2025 'de Stichting Vrienden van het Abbo kindcentra Leerorkest' opgericht.

7.4 Samenwerking Bibliotheek het Markiezaat

In hoofdstuk 'Huisvesting' wordt inhoudelijk op deze samenwerking ingegaan.

7.5 Samenwerking Educto

Educto helpt kinderen en hun ouders een oplossing te vinden bij leer- en ontwikkelingsproblemen. Denk daarbij aan dyslexie, dyscalculie, taal-/spraakstoornissen en meer/hoogbegaafdheid. Educto heeft een kantoorvestiging in Bergen op Zoom.

Abbo kindcentra werkt vooral samen met Educto op gebied van;

- vergoede dyslexiezorg Taallabyrint,
- dyscalculie en rekenproblemen Rekenlicht,
- dyslexiebegeleiding en begeleiding bij spelling en leesproblemen Leestalent,
- dynamische logopedie Taalreis.

Deze samenwerking vindt plaats op de kindcentra. Daarbij gebruikt Educto een multifunctionele ruimte op de dagdelen dat zij kinderen begeleiden. Begeleiding van kinderen vindt plaats tijdens lesuren. Ouderbetrokkenheid daarbij is een vanzelfsprekendheid en verplichting.

7.6 Samenwerking Leswerk

In 2024 is Abbo kindcentra aangesloten geweest bij Leswerk.

Leswerk biedt diensten aan in West Brabant. Hiermee worden alle administratieve zaken en handelen conform wet- en regelgeving geborgd en hebben directeurs één centraal punt voor het uitzetten van alle vervangingsverzoeken. Bij langdurige vervanging lukte het in 2024 om passende medewerkers te vinden. Voor kortdurende vervangingen heeft ook Leswerk inmiddels weinig of geen aanbod van passende medewerkers. Abbo kindcentra en Stichting SOM vragen zich af wat de toekomst van Leswerk is.

7.7 Samenwerking HZ University of Applied Sciences

Abbo kindcentra werkt intensief samen met de HZ Vlissingen. Jaarlijks vinden studenten van de Pabo in Vlissingen een leerwerkplek op de scholen van Abbo kindcentra. Het betreft eerste tot en met vierde jaar studenten. Begeleiding vindt plaats zowel vanuit HZ, de bovenscholings stagebegeleider als de stagebegeleiders op de Kindcentra.

Abbo kindcentra neemt deel aan de bestuurlijke adviesraad, de klankbordgroep directeurs en het NSO, Netwerk Samen Opleiden. Met ingang van schooljaar 2020-2021

worden alle eerstejaars studenten opgeleid vanuit de Opleidingsschool ZuidWest. Abbo kindcentra valt onder een van de vier opleidingsnetwerken, te weten Opleidingsnetwerk Schouwen, St. Philipsland, Tholen en West-Brabant.

Alle Abbo kindcentra zijn aangemeld als opleidingsschool. Twee bovenschoolse schoolopleiders coördineren alle zaken die voortkomen uit de OSZW.

8 Financiën

8.1 Financieel beleid

8.1.1 Opstellen beleidsrijke meerjarenbegroting

Om toekomstgericht financieel te kunnen sturen maakt Abbo kindcentra gebruik van een betrouwbare en volledige meerjarenbegroting. Aan de begroting liggen beleidsmatige keuzes ten grondslag. De begroting kan daarmee worden gezien als de kwantitatieve uitwerking van het kwalitatief beleid. Het schoolplan, dat mede is gebaseerd op het strategisch plan van de stichting, vormt de basis voor de beschreven beleidskeuzes. Door jaarlijks de meerjarenbegroting aan te passen aan de feitelijke ontwikkelingen en de wijzigingen in de toekomstvisie, ontstaat een systeem waarbij gestuurd wordt op de middellange termijn. Een systeem dat daarmee voldoet aan rechtmatig en doelmatig beleid, gericht op de continuïteit zowel op financieel gebied, maar zeker ook gericht op het duurzaam bevorderen van de kwaliteit van het onderwijs. Een volwaardige meerjarenbegroting omvat bij Abbo kindcentra de volgende vier bestandsdelen, waarvan 1 en 2 zijn gebaseerd op een representatieve leerlingprognose:

1. Een meerjarenexploitatieoverzicht
2. Een meerjareninformatieplan
3. Een meerjareninvesteringsplan
4. Een meerjarenliquiditeitsplan/kasstroomoverzicht

De begroting wordt opgesteld voor nog volgende jaren en kan als gevolg van keuzes op inhoudelijke gebied in enig jaar een geraamd tekort of overschot vertonen. Bij de bepaling of deze op de langere termijn sluitend is (en de stichting in financiële zin gezond), worden ook eventueel opgebouwde reserves in acht genomen. We benaderen de reservepositie op bestuursniveau en houden geen reserves aan op schoolniveau.

8.1.2 Toekomstige ontwikkelingen

De belangrijkste financiële kengetallen worden continu gemonitord en worden naast de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde gelegd. Het wegvallen van de NPO-gelden zal leiden tot een lager eigen vermogen, maar wel nog ruim boven de signaleringswaarden. Het aflopen van het NPO-programma en de trend van meer doelsubsidies leidt tot een verhoogde focus op het begrotingsbeleid van de stichting. In 2024 is gekozen voor een nieuw administratiesysteem, wat ondersteunend is aan het vergroten

van realtime inzicht en het sturen op begroting van de directeuren en bestuurder. De volwaardige inrichting hiervan was een speerpunt in 2024 en is volledig gerealiseerd.

8.1.3 Investeringsbeleid

Het investeringsbeleid van Abbo kindcentra richt zich op het zorgvuldig inzetten van middelen om de onderwijskwaliteit te verbeteren en duurzame ontwikkelingen te ondersteunen. Investeringsen worden voornamelijk gedaan in onderwijsinnovatie, zoals digitale leermiddelen en moderne lesmethoden, evenals in de verduurzaming van schoolgebouwen en -faciliteiten. Het beleid benadrukt een strategische afweging tussen korte-termijnbehoeften en lange-termijnstabiliteit, waarbij financiële middelen verantwoord worden ingezet om de doelstellingen uit het strategisch meerjarenplan te realiseren. Alle investeringen worden vooraf getoetst op haalbaarheid, betaalbaarheid en impact. Alle investeringsbeslissingen vinden plaats op basis van een meerjareninvesteringsplan dat wordt opgesteld door de afzonderlijke directies van de verschillende scholen en onderdeel is van de totale meerjarenbegroting.

8.1.4 Treasury

Het Treasurystatuut maakt onderdeel uit van het financiële beleid, zoals dit is vastgelegd in het Financieel Beleid. De treasurywerkzaamheden vinden plaats binnen de kaders van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Bij het eventueel aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen.

Het treasurystatuut is opnieuw vastgesteld en zijn ter goedkeuring aangeboden aan het bestuur voor de vergadering van 10 december 2024. In 2024 is geen sprake geweest van speculatieve financiële instrumenten, leningen en/of derivaten.

8.1.5 Allocatie van middelen

De rijksinkomsten per school op basis van teldatum 1 februari 2023 zijn voor 2024 uitgangspunt voor de schoolbegrotingen, waarbij de dan bekende loonkosten zijn doorberekend aan de scholen. De middelen RSV en de gemeentelijke subsidies gaan volledig naar de scholen. De middelen OCenW gaan conform beschikking naar de scholen waarbij iedere school een gelijk afdrachtspercentage afdraagt aan bovenschoolse voorzieningen. De middelen die de scholen afdragen aan bovenscholen worden gebruikt voor vervangingskosten, zoals ouderschapsverlof, duurzame inzetbaarheid en ziekteverzuim, bovenscholen ICT, communicatie, administratie, HRM, inkoop, verzuimbeleid en onderwijskwaliteit. Het afdrachtspercentage wordt jaarlijks voor het opstellen van de begroting binnen het directieoverleg afgestemd.

8.1.6 Onderwijsachterstandsmiddelen

Voor het bepalen van een onderwijsachterstandsscore maakt OCW gebruik van de onderwijsachterstandenindicator die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op ver-

zoek van het ministerie heeft ontwikkeld. Ze berekenen een indicator door de onderwijsscores per leerling te berekenen en die met een bepaalde formule op te tellen tot achterstandsscores per kindcentrum. Deze scores drukken dan de verwachte onderwijsachterstand op scholen uit, op basis waarvan OCW het budget voor onderwijsachterstanden over de scholen kan verdelen. De scholen krijgen zelf het volledige budget van de extra bekostiging ter beschikking in de schoolbegroting. De onderwijsachterstandsmiddelen worden ingezet om de formaties en groepen op de scholen zodanig te faciliteren dat er voldoende kwaliteit gewaarborgd kan worden. De bekostiging kan sterk fluctueren, omdat in de gegevens van het CBS de kenmerken van een leerling jaarlijks veranderen. In de tabel zijn de veranderende achterstandsscores opgenomen, om aan te geven dat de bekostiging per jaar kan verschillen. In kalenderjaar 2024 heeft Abbo kindcentra € 565.000 ontvangen.

8.1.7 Bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders

De bij Abbo kindcentra aangesloten scholen ontvangen baten in het kader van de bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders. In 2024 was €197.000 beschikbaar voor de professionalisering van personeel en de begeleiding van startende leraren en schoolleiders. Tijdens de formatiegesprekken tussen schoolleiding en bestuur, wordt de omvang van deze gelden besproken en de wijze waarop de school deze mogelijk zou willen inzetten. Vervolgens wordt met de personeelsgeleding van iedere MR het feitelijk gesprek gevoerd over de inzet van de middelen.

8.1.8 Inzet NPO (Nationaal Programma Onderwijs) middelen

In het jaarverslag van 2022 werd expliciet aandacht besteed aan de inzet op de scholen van de NPO middelen. Waar gebruikelijk in een stichtingsjaarverslag op algemeen en stichtingsniveau een terugblik en verantwoording wordt gegeven. Is er toen eenmalig op dit onderdeel door de grote impact van Coronamaatregelen op het onderwijs en de forse hoeveelheid middelen die vanuit het NPO zijn toegekend, voor gekozen om op schoolniveau verslag te doen van inzet en de te bereiken doelen. Een deel van de NPO middelen is nog opgenomen in de begroting van 2024 van de scholen. De inzet van de middelen verloopt zoals in het jaarverslag van 2022 is beschreven. Op de volgende NPO activiteiten is op de scholen ingezet:

	A	B	C	D	E	F
Kiezelrijk		x	x	x		x
De Krabbenkooi		x			x	x
De Montessorischool		x	x	x		
De Rode Schouw		x	x	x		x
De Zeeridder		x				x
Kiemkade			x	x	x	x
De Aanloop	x	x	x			x

De doelgebieden zijn

- A. Meer onderwijs (binnen of buiten reguliere schooltijden) om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren
- B. Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren
- C. Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkelingen van leerlingen
- D. Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen
- E. (Extra) inzet van personeel en ondersteuning
- F. Faciliteiten en randvoorwaarden

Er is niet voor gekozen om middelen uit het NPO bovenschools in te zetten. Alle MR-en hebben instemming gegeven. Ouders zijn via de MR en nieuwsbrieven van de scholen geïnformeerd over de besteding van de middelen.

Er zit nog steeds groei en ontwikkeling in de opbrengsten van de NPO doelgebieden en de verschillende activiteiten zoals benoemd in het jaarverslag 2022. De NPO-middelen hebben hier een belangrijke input voor geleverd. Positief om te vermelden is dat alle scholen aangeven dat de inzet op het bevorderen van het welbevinden van de leerlingen (en leraren) nog steeds positieve effecten sorteert.

In 2024 heeft Abbo kindcentra €562.000 aan NPO uitgegeven. De NPO middelen zijn voor een belangrijk deel formatief ingezet. Dit betreft zowel personeel in loondienst als inhuur van personeel. In 2024 is voor bijna voor € 316.000 ingezet in personeel niet in loondienst.

8.1.9 Planning- en control/cyclus

Binnen de stichting wordt er een meerjarenbegroting opgesteld op basis van het kalenderjaar. De afdeling Financiën coördineert dit proces om ervoor te zorgen dat de begroting voor het komende jaar, evenals de drie daaropvolgende jaren, tijdig wordt opgesteld. De schooldirecteuren dienen hun individuele schoolbegroting op tijd in en bespreken deze met de controller en het bestuur. De realisatie ten opzichte van de begroting is in real-time beschikbaar via onze financiële systemen. Zowel de locatiedirecteuren als het bestuur hebben hierdoor toegang tot actuele sturingsinformatie. Iedere vier maanden wordt een totaalrapportage gepresenteerd aan onder andere het bestuur en alle locatiedirecteuren. In deze rapportage worden eventuele risico's benoemd, evenals de maatregelen die genomen worden om de kans op of de impact van deze risico's te verkleinen.

9 Continuïteitspara- graaf

9.1 Verantwoording van de financiën

9.1.1 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief

Leerlingen (teldatum 1-2-2024)

	Vorig jaar (T-1)	Verslag- jaar (T)	T+1	T+2	T+3	T+4	T+5
Aantal leerlingen	1554	1617	1645	1693	1746	1750	1750

Het aantal leerlingen binnen het voedingsgebied van Abbo kindcentra is in beeld gebracht door middel van een prognosemodel waarbij gerekend wordt met de werkelijke uitstroom en de instroom op basis van de gemeentelijke geboortecijfers en een reële inschatting door de directeur. Voor de komende jaren werd een lichte stijging verwacht van het aantal leerlingen tot circa 1.746 inschrijvingen in 2027.

De grote kostenpost van een onderwijsinstelling is de personele inzet. Abbo kindcentra zet gemiddeld 80% van de middelen in voor formatie. Dat past bij ons uitgangspunt dat er zoveel mogelijk middelen naar het onderwijs moeten en zo min mogelijk naar overige kostenposten. Voor de gedetailleerde sturing hierop beschikt de stichting over een Bestuur Formatieplan en wordt de formatie op basis van vastgestelde kaders door het bestuur vormgegeven door de directeuren.

FTE (teldatum 31-12-2024)

Aantal FTE	Vorig jaar (T-1)	Verslag- jaar (T)	T+1	T+2	T+3	T+4	T+5
Bestuur/ management	7,10	8,15	8,15	8,15	8,15	8,15	8,15
Personeel primair proces/ docerend personeel	97,05	101,20	96,05	93,55	92,95	92,26	92,18
Ondersteunend personeel/ overige medewerkers	13,18	15,05	16,00	15,20	15,20	15,2	15,2
Totaal	117,33	124,40	120,2	116,9	116,3	115,6	115,5

Driekwart van ons personeel is lesgevend personeel. De nadruk van de inzet van middelen is voor personeel dat voor de klas staat. De categorie bestuur/management bestaat uit de directies van de scholen en de bestuurder van de stichting. Er is een verschil in verhouding directie – OP tussen kleine scholen (aandeel directie hoger) dan op de grotere scholen (aandeel directie lager). De categorie primair proces bestaat uit leraren en leerondersteuners. Het OOP is verdeeld over de scholen en het stafkantoor, waarbij het stafkantoor 2,2 fte voor zijn rekening neemt. Het streven van de stichting is om zoveel mogelijk middelen beschikbaar te stellen voor het personeel op de scholen.

Staat van baten en lasten inclusief DDC (bedragen * €1.000)

	(T-1)	Begroting verslagjaar (T)	Realisatie verslag- jaar (T)	T+1	T+2	T+3	Verschil verslagjaar t.o.v. be- groting	Verschil verslagjaar t.o.v. vorig jaar
BATEN								
Rijksbijdragen	12.388	12.404	13.122	13.806	13.505	13.679	718	734
Overige over- heidsbijdragen en subsidies	145	174	326	333	306	306	152	181
Overige baten	494	645	1.406	1.333	1.328	1.329	761	912
TOTAAL BATEN	13.027	13.223	14.854	15.472	15.139	15.314	847	1.043
LASTEN								
Personeelslasten	10.483	11.486	11.886	12.538	11.894	12.018	-400	-1.403
Afschrijvingen	295	277	390	469	608	634	-113	-95
Huisvestingslas- ten	992	1.012	962	869	869	869	50	30
Overige lasten	1.602	1.010	1.478	1.358	1.313	1.249	-468	124
TOTAAL LASTEN	13.372	13.785	14.716	15.016	14.354	14.433	-931	-1.344
SALDO								
Saldo baten en lasten	-344	-562	137	-328	1	97	700	480
Saldo financiële baten en lasten	4	0	-1	549	327	200	1	-3
TOTAAL	-340	-562	136	223	328	297	701	477
RESULTAAT								

Bovenstaand resultaat is inclusief de jaarlijkse bijdrage vanuit Gemeente Bergen op Zoom ad €784.000 ten behoeve van de doordecentralisatie. Van deze middelen worden de afschrijvingen en hypotheekkosten bekostigd. Ook de kosten in het kader van

de nieuwbouw worden hier vanuit bekostigd. Om het beeld van de reguliere exploitatie te volgen is hierna de staat van baten en lasten exclusief de doordecentralisatie gepresenteerd.

Staat van baten en lasten exclusief DDC (bedragen * €1.000)

	(T-1)	Begroting verslagjaar (T)	Realisatie verslag- jaar (T)	T+1	T+2	T+3	Verschil verslagjaar t.o.v. be- groting	Verschil verslagjaar t.o.v. vorig jaar
BATEN								
Rijksbijdragen	12.388	12.404	13.122	13.806	13.505	13.679	718	734
Overige over- heidsbijdragen en subsidies	145	174	326	333	306	306	152	181
Overige baten	494	645	622	549	544	545	-23	128
TOTAAL BATEN	13.027	13.223	14.070	14.688	14.355	14.530	847	1.043
LASTEN								
Personeelslasten	10.483	11.486	11.886	12.538	11.894	12.018	-400	-1.403
Afschrijvingen	295	277	390	351	378	397	-113	-95
Huisvestingslas- ten	992	1.012	940	769	769	769	72	52
Overige lasten	1.602	1.010	1.478	1.358	1.313	1.249	-468	-124
TOTAAL LASTEN	13.372	13.785	14.694	15.016	14.354	14.433	-909	-1.322
SALDO								
Saldo baten en lasten	-344	-562	-624	-328	1	97	-62	-280
Saldo financiële baten en lasten	4	0	1	0		0	1	-3
TOTAAL	-340	-562	-625	-328	1	97	-63	-285
RESULTAAT								

Belangrijkste verschillen resultaat t.o.v. begroting

De begroting voor 2024 liet een negatief resultaat van € 562.000 zien. Uiteindelijk resulteert een negatief resultaat boekjaar 2024 van € 644.000. Dit is een negatief verschil van € 82.000. Deze staat van baten en lasten is exclusief de baten en lasten vanuit de doordecentralisatie. De belangrijkste oorzaken van deze afwijking (afgerond op 1.000-tal) zijn:

Rijksbijdragen +€718k

Indexatie personele en materiële bekostiging; . Door de loon- en prijsbijstelling gezamenlijk zijn de bekostigingsbedragen in 2024 toegenomen met 5,37%, ten opzichte van die van kalenderjaar 2023. In de begroting was rekening gehouden met een lagere indexatie (3,95%).

Subsidie Basisvaardigheden: In 2024 is aan een 6-tal Abbo-scholen de subsidie verbetering basisvaardigheden voor scholen toegekend. Het totale bedrag is € 1.193.000 en heeft betrekking op de schooljaren 2024-2024 en 2025-2026.

Overige overheidsbijdragen en subsidies + €152k

De gemeentelijke bijdrage voor de eerste inrichting van de Zeeridder ad €150k was niet meegenomen in de begroting.

Overige baten €761k

1) De baten vanuit het samenwerkingsverband Brabantse Wal zijn hoger dan begroot €35k.

2) De detacheringsbaten zijn hoger uitgevallen door extra detacheringen aan de kinderopvang (oa vervanging van locatiehoofd) en de detachering van medewerker MenC aan Stichting SOM. + €52k

3) Door het anders verwerken van de vergoedingen vanuit het vervangingsfonds worden deze meegenomen in de personeelslasten in plaats van de overige baten.

4) De bijdrage voor de doordecentralisatie (€784.000) ontvangen vanuit gemeente Bergen op Zoom worden verantwoord als overige baten, deze waren niet als dusdanig begroot.

Personeelslasten - €400k

1) Door stijging van de inzet van de a-pool (3,5 FTE ipv 2,67 FTE) en enkele langdurig zieken gaan enkele scholen 20k tot 80k over de personele bekostiging heen gedurende 2024. Gezamenlijk is dit een overschrijding van € 180k.

2) De Canadareis was niet meegenomen in de begroting van 2024. Dit betekent een overschrijding van de scholingskosten ad €130k (hier tegenover staat de bijdrage van Mamaloe en ZON bij de overige baten €45k).

3) De ontvangen subsidie basisvaardigheden wordt ingezet voor extra inzet van bestaande formatie (uitbreidingen) of extra flexibele inzet. €87.000

4) Per 1 oktober was er een CAO-verhoging van 4,9%. + €140k

Afschrijvingslasten -€113k

Vooruitlopend op het nieuwbouw van Kiemkade zijn er al kosten gemaakt en geactiveerd, deze waren niet begroot. Ook is de dakrenovatie van het Montessori gebouw naar voren geschoven en gerealiseerd in 2024.

Huisvestingslasten + €50k

1) Door de uitbreiding van Kiezelrijk en de dakrenovatie van de Montessori heeft Abbo twee huisvestingsprojecten gehad met aanzienlijke omvang. De begeleidingskosten hiervan zijn niet begroot. +/- € 70k

2) Door de ophoging van de activeringsgrens van €500 naar €2.000 vallen meer investeringen onder klein onderhoud. - €75k

3) In de oorspronkelijke begroting was de dotatie voorziening groot onderhoud meegenomen. Door de wijziging in de verwerking van groot onderhoud naar activeren en afschrijven is deze dotatie komen te vervallen. +€ 236k

Overige lasten -€468k

Op diverse posten is overbesteding ten opzichte van de begroting, de grootste afwijkingen zijn: De reproductiekosten vallen hoger uit dan begroot, door meer verbruik en prijsstijging. €40k. De verdere implementatiekosten van Qualliant waren niet begroot, €62k. Het leerorkest was niet begroot, €30k. Een niet inbare vordering van het faillissement van de Bont Elektrotechniek is afboekt € 21k. De uitgaven gedaan met dekking van de subsidiebasisvaardigheden waren niet in de begroting opgenomen € 65k. Er zijn extra investeringen geweest in representatie en PR ad €40k. Verdere kleine overschrijdingen zijn verdeeld over andere posten.

Staat van baten en lasten tot 2029 exclusief DDC (bedragen * €1.000)

	Realisatie ver- slagjaar (T)	T+1	T+2	T+3	T+4	T+5
BATEN						
Rijksbijdragen	13.122	13.806	13.505	13.679	14.015	14.052
Overige overheidsbij- dragen en subsidies	326	333	306	306	307	307
Overige baten	622	549	544	545	528	528
TOTAAL BATEN	14.070	14.688	14.355	14.530	14.852	14.893
LASTEN						
Personeelslasten	11.886	12.538	11.894	12.018	12.351	12.310
Afschrijvingen	390	351	378	397	386	374
Huisvestingslasten	940	769	769	769	769	769
Overige lasten	1.478	1.358	1.313	1.249	1.269	1.315
TOTAAL LASTEN	14.694	15.016	14.354	14.433	14.776	14.768
SALDO						
Saldo baten en lasten	-624	-328	1	97	75	124
Saldo financiële baten en lasten	1	1	5	5	5	5
TOTAAL RESULTAAT excl	-625	-327	6	102	80	129
Resultaat DDC	761	549	322	195	195	195
TOTAAL RESULTAAT incl	136	223	328	297	275	324

9.2 Toelichting op de balans

Balans in meerjarig perspectief (bedragen * €1.000)

	Realisatie vorig jaar (T-1)	Realisatie verslag- jaar (T)	Begroting T+1	Begro- ting T+2	Begro- ting T+3	Begroting T+4	Begroting T+5
ACTIVA							
VASTE ACITVA							
Materiële vaste activa	1.919	2.654	5.803	14.756	14.810	14.844	14.857
Financiële vaste activa	17	17	17	17	17	17	17
Totaal vaste activa	1.936	2.671	5.820	14.773	14.827	14.861	14.874
VLOTTENDE ACTIVA							
Vorderingen	577	539	297	297	297	297	297
Liquide middelen	1.767	1.149	1.418	1.725	2.019	2.281	2.580
Totaal vlottende activa	2.354	1.688	1.715	2.022	2.316	2.578	2.877
TOTAAL ACTIVA	4.290	4.359	7.535	16.795	17.144	17.439	17.751
PASSIVA							
EIGEN VERMOGEN							
Algemene reserve pu- blik	1.104	1.045	2.605	3.246	3.825	4.358	4.915
Bestemmingsreserves	896	334	8	-	-	-	-
Totaal eigen vermogen	2.000	1.379	2.613	3.246	3.825	4.358	4.915
VOORZIENINGEN	237	160	237	237	237	237	237
LANGLOPENDE SCHUL- DEN	784	1.312	3.515	12.142	11.912	11.674	11.429
KORTLOPENDE SCHUL- DEN	1.269	1.508	1.170	1.170	1.170	1.170	1.170

TOTAAL PASSIVA	4.290	4.359	7.535	16.795	17.144	17.439	17.751
----------------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	--------

In 2021 is een nieuwe reserve gecreëerd t.b.v. hoogstaand onderwijs van de Abbo-scholen. Vanuit deze in 2021 en 2022 op te bouwen reserve zal in de jaren 2023 t/m 2025 extra geïnvesteerd worden in de kwaliteit van het onderwijs. In 2024 is € 562.000 aan deze reserve onttrokken.

9.2.1 Materiële vaste activa

De waarde van de materiële vaste activa is in 2024 met € 735.000 toegenomen. De investeringen bedroegen € 1.261.000. € 882.000 is geïnvesteerd in gebouwen en onderhoud. € 343.000 in inventaris en apparatuur en € 35.000 in overige materiële vaste activa. De totale afschrijvingslasten bedragen € 284.000. Daarnaast zijn er voor € 100.00 aan desinvesteringen verwerkt. Aangezien de investeringen hoger waren dan de afschrijvingslasten, is de waarde van de materiële vaste activa toegenomen.

9.2.2 Financiële vaste activa

De waarde van de financiële vaste activa is in 2024 gelijk gebleven. De financiële vaste activa bestaat uit borg inzake huur van het bestuurskantoor en een noodgebouw van één van de scholen. Na afloop van de huur komt het bedrag terug.

9.2.3 Vorderingen

De totale omvang van de vorderingen is in 2024 met € 62.000 afgenomen. De daling wordt in belangrijke mate veroorzaakt door het wegvallen van een vordering ontstaan vanuit een faillissement en een declaratie vanuit het vervangingsfonds.

9.2.4 Liquide middelen

De omvang van de liquide middelen is in 2024 met € 618.000 afgenomen. De voornaamste reden hiervan zijn:

- het negatieve resultaat over 2024 ad € 644.000;
- de investeringen in de dakrenovatie van het Montessori gebouw € 580.000 welke gefinancierd gaat worden vanuit de DDC middelen.

Deze beïnvloeden de omvang van de liquide middelen. Een nadere toelichting op de ontwikkeling van de liquide middelen is te vinden in het kasstroomoverzicht in de jaarrekening.

9.2.5 Eigen vermogen

Het negatief exploitatieresultaat van 2024 is t.g.v. het eigen vermogen gebracht. Het totale eigen vermogen is hierdoor met € 621.000 afgenomen.

Het eigen vermogen bestaat uit:

9.2.6 Voorzieningen

De stichting heeft ultimo 2024 één voorziening: een jubileumvoorziening.

De jubileumvoorziening is bedoeld ter dekking van de jubileumgratificaties bij een 25- en een 40-jarig ambtsjubileum.

De onderhoudsvoorziening bedoeld ter dekking van de lasten van het groot onderhoud is per 1 januari vervallen. Abbo kindcentra heeft de werkwijze van de verwerking groot onderhoud aangepast naar activeren en afschrijven.

9.2.7 Langlopende schulden

De langlopende schuld heeft betrekking op de vooruitontvangen gelden inzake de doordecentralisatie van de onderwijsgebouwen. Deze gelden gaan ingezet worden voor onderhoud van deze gebouwen. De uitgaven die reeds gedaan zijn in het kader van de nieuwbouw zijn hier al op in mindering gebracht.

9.2.8 Kortlopende schulden

De omvang van de kortlopende schulden is in 2024 met € 216.000 toegenomen ten opzichte van 31 december 2023. De belangrijkste schulden zijn de af te dragen loonheffing en pensioenpremies en het nog uit te betalen vakantiegeld. Deze schulden worden eind januari en eind mei betaald. De salaris-gebonden schulden zijn gestegen door hogere nog te betalen loonheffing en pensioenen.

9.3 Financiële positie

Met betrekking tot de huisvestingsratio, liquiditeit, rentabiliteit, solvabiliteit en het weerstandsvermogen vermelden wij onderstaande kengetallen:

Kengetal	Realisatie Vorig jaar (T-1)	Realisatie Ver- slagjaar (T)	Begro- ting T+1	Begro- ting T+2	Begro- ting T+3	Begro- ting T+4	Begro- ting T+5	Signalerings- waarde
Solvabiliteit (Eigen vermogen + voorzieningen) / Balanstotaal	0,52	0,35	0,38	0,21	0,24	0,26	0,29	Ondergrens ⁴ : < 0,3
Weerstandsver- mogen Eigen vermogen/ totale baten (incl. financiële baten)	0,15	0,10	0,18	0,21	0,25	0,28	0,33	Ondergrens: < 0,05
Liquiditeit Vlottende activa/ Kortlopende schulden	1,84	1,12	1,46	1,73	1,98	2,20	2,46	Ondergrens ⁵ : 1,0 (bij totale baten tussen €3 mln. en €12 mln.),
Rentabiliteit Resultaat/ totale baten (incl. financi- ele baten) * 100%	-0,03	0,01	0,02	0,06	0,06	0,83	0,46	Onder -0,10
Reservepositie o.b.v. signale- ringswaarde OCW	-1,16	0,45	0,50	0,35	0,35	0,39	0,42	Bovengrens ⁶ : > 0

(Feitelijk publiek eigen vermogen)								
------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Toelichting op de financiële positie

1. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de organisatie op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De solvabiliteit geeft aan dat 33% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat 65% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen. Door de start van de doordecentralisatie zal Abbo onder de signaleringswaarde duiken.

2. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorzien tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen. In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt. Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning en control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet de stichting voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen. Het weerstandsvermogen is voor 2024 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie.

3. Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De liquiditeitsratio geeft aan dat 0,8 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit kortlopende verplichtingen aan crediteuren,

nog te betalen posten en de overlopende passiva. De stichting heeft op 31 december 2024 de beschikking over € 1.149.000 aan liquide middelen en heeft daarnaast €300.000 openstaan aan nog te ontvangen bedragen. Daarnaast is er €500.000 geïnvesteerd aan groot onderhoud waarvoor de externe financiering nog niet is ontvangen.

Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 1.358.000.

De liquiditeitspositie is voor 2024 groter dan de signaleringswaarde van de onderwijsinspectie.

In bovenstaande berekening is geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

4. Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten. De stichting heeft van de totale opbrengsten, te weten € 14.688.000 een resultaat behaald van € 136.000 positief. Dit houdt dat 0,01 deel van de baten wordt omgezet in het uiteindelijke resultaat, ofwel van elke euro die wordt ontvangen werd € 0,99 besteed.

De rentabiliteitspositie is voor 2024 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie.

5. Reservepositie

De Inspectie van het Onderwijs heeft een indicator voor het detecteren van bovenmatig publiek vermogen en daarbij behorende signaleringswaarde gebruiken in het toezicht op de doelmatigheid. De stichting heeft in 2024 geen mogelijk bovenmatig vermogen.

9.4 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersing- en controlesysteem

Ten aanzien van de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hebben zich in 2024 geen grote veranderingen voorgedaan. Gedurende het boekjaar heeft het toezichthoudend orgaan het interne risicomanagement- en controlesysteem van Abbo kindcentra nauwlettend gevolgd. De risicoanalyse is een standaard onderdeel van de (meerjaren)begroting en tussentijdse managementrapportages, waardoor er gedurende het jaar aandacht is besteed aan de actuele kans en impact van de risico's, maar ook aan de beheersing daarvan en de volledigheid van de geïdentificeerde risico's. Hierdoor heeft het toezichthoudend orgaan inzicht in de specifieke risico's van Abbo kindcentra. De belangrijkste risico's zijn weergegeven in tabel 23 in de risicoparaagraaf. De beoordeling van de risico's wordt in gezamenlijkheid met de bestuurder uitgevoerd. Deze beoordeling is erop gericht de werking van het interne beheersingsproces gedurende het boekjaar vast te stellen.

Het risicomanagementproces is daarnaast vastgelegd in het Reservebeleid van Abbo kindcentra. Door deze verankering op verschillende plekken gedurende het jaar is geborgd dat het risicomanagementproces een iteratief en continu proces is waardoor het besluitvormingsproces plaatsvindt met een hoge mate van risicobewustzijn.

Een belangrijk onderdeel van dit interne risicobeheersings- en controlesysteem vormt de doelmatigheidsafweging in de besturing en het interne toezicht van Abbo kindcentra. De bestedingen van Abbo kindcentra dienen in lijn te liggen met de beleidsdoelstellingen om te waarborgen dat de lumpsum aan de juiste doelen wordt besteed. De lumpsum zelf biedt relatief veel vrijheid aan de bestedingsdoelstelling, via de interne beleidsdoelstellingen van Abbo kindcentra worden keuzes gemaakt hoe dit geld het meest doelmatig kan worden ingezet. Het in 2020 geactualiseerde strategisch beleidsplan 2021-2025 biedt hiervoor de handvaten om dit in de praktijk te brengen waarbij het reservebeleid een belangrijke factor vormt bij de doelmatigheidsafweging.

In het besluitvormingsproces rondom impactvolle gebeurtenissen komt deze doelmatigheidsafweging standaard aan bod. Zo is Abbo kindcentra in 2021 onder meer geconfronteerd met besluitvorming over de vereenvoudiging van de bekostiging, besluitvorming over doordecentralisatie en besluitvorming over de wijze waarop omgegaan wordt met de impact en onzekerheid van Covid-19 op het onderwijsproces. Besluiten die niet alleen beoordeeld worden op de beoogde effectiviteit maar ook vergeleken worden met de effecten op de lange termijn doelstellingen en de financiële mogelijkheden.

Doelmatigheid houdt meer in dan uitsluitend de bestedingsrichting, het gaat ook om de mate waarin de aanwezige buffers kunnen en mogen worden aangesproken. Met het Reservebeleid heeft Abbo kindcentra concreet uiting gegeven aan de benodigde omvang van het eigen vermogen om de beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te kunnen zetten. Enerzijds dient Abbo kindcentra over een toereikende buffer te beschikken om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen, anderzijds dient de buffer niet zodanig te worden dat deze ten koste van de primaire doelstellingen gaan.

Los van de vraag hoe het interne risicobeheersings- en controlesysteem is opgezet, bestaat er nooit absolute zekerheid dat de primaire doelstellingen op het gebied van strategie, berichtgeving en naleving van regels worden bereikt. Rekening houdend met deze beperkingen die noodzakelijkerwijs verbonden zijn aan alle interne risicobeheersings- en controlesystemen, en met inachtneming van de geïdentificeerde mogelijkheden tot verbetering daarvan, geven de interne risicobeheersings- en controlesystemen Abbo kindcentra:

- Een redelijke mate van zekerheid dat het bestuur en het toezichthoudend orgaan op de hoogte zijn van de mate waarin de strategische en operationele doelstellingen van Abbo kindcentra worden gerealiseerd.
- Betrouwbare in- en externe (financiële) rapportages.
- Een redelijke mate van zekerheid dat de organisatie zich houdt aan de van toepassing zijnde wetten en regels.

9.5 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze rapportage geeft Abbo kindcentra aan voor welke risico's en onzekerheden zij zich in de komende jaren ziet geplaatst en op welke wijze zij passende maatregelen treft om aan deze risico's en onzekerheden het hoofd te bieden. Als uitgangspunt hiervoor is het risicomanagementmodel van de PO-Raad gehanteerd.

Het model wordt jaarlijks geactualiseerd en voortgang wordt met toezichthouders geanalyseerd en besproken. Tevens kunnen er nieuwe risico's uit het model naar voren komen. Deze risico's worden eveneens binnen de organisatie besproken en maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen.

Het model geeft inzicht in het integraal risicoprofiel en is bedoeld om het toereikende van het risicomanagement te beoordelen. Hierbij wordt vooral gekeken naar factoren die de doelstellingen bedreigen. Het model behandelt een vijftal domeinen:

- Bestuur en Organisatie
- Onderwijs en identiteit
- Financiën
- Personeel
- Huisvesting, facilitaire dienstverlening en ICT

Per domein worden van de belangrijkste risico's de waarschijnlijkheid van optreden en de impact hiervan voor de organisatie ingeschat. In totaal is er van 55 risico's een inschatting gemaakt. Hierbij werd geen risico als urgent (t.o.v. twee in 2020) en één risico als middelgroot (t.o.v. eveneens één in 2020) bestempeld. Globaal genomen betekent dit dat 2% van de belangrijkste risico's op korte en middellange termijn aandacht behoeven.

In onderstaand overzicht worden per domein de risico's weergegeven. Tevens is kans van optreden, impact voor de organisatie en de genomen maatregelen om de risico te beheersen opgenomen.

Tabel 23

Risico per domein	Maximale impact	Kans dat het zich voordoet	Berekende Impact	Maatregel ter beheersing van het risico
Bestuur en organisatie Maatschappelijk belanghebbende tonen zich ontevreden	€ 50.000	Laag 10%	Voornamelijk reputatie € 5.000	Per 01-01-2020 is overgegaan naar het OneTiermodel. Hiermee is scheiden van uitvoerend bestuur en toezichhoudend bestuur veilig gesteld. In het nieuwe Handboek Governance zijn eigenaren, belanghebbenden, boogde resultaten, handelingskaders en wijze van afleggen van verantwoording duidelijk beschreven.
Onderwijs en identiteit Systeem voor kwaliteitszorg	€ 100.000	Laag 20%	Reputatie en financieel € 20.000	Het bestuur heeft onderwijskundig beleid met minimum-kwaliteitseisen vastgesteld. Deze kwaliteitsafspraken zijn vertaald naar de dagelijkse werkzaamheden op de scholen. Ondanks dat blijft het behalen van de eind-opbrengsten in groep 8 een terugkerend aandachtspunt.
Onderwijs en identiteit Sociale veiligheid	€ 50.000	Laag 15%	Voornamelijk reputatie € 7.500	Er is een breed gedragen veiligheidsbeleid voor alle scholen en een beleid inzake sociale media. Ondanks bovenstaande is het nooit geheel uit te sluiten dat iets zich voordoet. Wel is geborgd hoe dan te handelen. Hiermee is risico afgedekt.
Onderwijs en identiteit Onderwijsadministratie	€ 50.000	Laag 15%	Voornamelijk financieel € 7.500	Handelen conform de richtlijnen AVG is voor een groot deel geborgd in de organisatie. De functionaris gegevensbescherming heeft ruime expertise, volgt nieuwe ontwikkelingen en beschikt over voldoende tijd.
Financiën Planning en Control Financieel beleidsplan ontbreekt Momenteel wordt met de gemeente Bergen op Zoom overleg gevoerd over volledige doordecentralisatie van tenminste 2 en wellicht 3 schoolgebouwen. De uiteindelijke uitwerking in de vaststellingsovereenkomst is van grote invloed op de financiële doelstellingen en op de hoogte van de algemene reserve.	€ 2.000.000	Middelgroot 30%	Voornamelijk financieel € 600.000	In 2020 is er een expert op gebied van DDC en IHP aangetrokken. Zowel op inhoud als proces neemt deze adviseur deel aan gesprekken bij de gemeente en toezichthouders van Abbo kindcentra. Op verzoek neemt ook de accountant al vanaf een vroeg stadium deel om algemeen advies uit te brengen. Er zal alleen tot doordecentralisatie van schoolgebouwen worden overgegaan indien de risico's beheersbaar zijn. In 2021 is het proces voortgezet en we verwachten in 2022 de overeenkomst doordecentralisatie onderwijshuisvesting met de gemeente Bergen op Zoom overeen te komen.

Risico per domein	Maximale impact	Kans dat het zich voordoet	Berekende Impact	Maatregel ter beheersing van het risico
Financiën Planning en Control (Onverwachts) verminderen subsidies Ontoereikende indexering van de bekostiging. Te denken valt aan salarismaatregelen en premie effecten die niet (volledig) worden gecompenseerd in de personele bekostiging. Ook de kosten voor energie en (gebouw)-onderhoud, arbodiensten en licenties stijgen harder dan de indexering van de materiële instandhouding.	€ 200.000	Niet waarschijnlijk >> 10-20%	€ 40.000	Jaarlijks stellen we opnieuw een MJB op, op basis van de meest recente informatie over de bekostiging. Op basis daarvan kijken we vier jaar vooruit, waarin we inzetten op behoud van onze positie.
Financiën Planning en Control De door de schoolbesturen af te dragen premie Vervangingsfonds en Participatiefonds zijn variabel en lastig te voorspellen. Het kent geen koppeling met de vanuit de overheid ontvangen bekostiging.	€ 100.000	Laag 15%	Voornamelijk financieel € 15.000	De landelijke ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd. Bij een eventuele aanpassing van de premie worden dekkingsmogelijkheden op dat moment onderzocht en in de taakstellende begroting opgenomen.
Personeel Personeelsformatie is groter dan nodig. Door krimpende leerlingaantallen in gemeenten met Abbo-scholen is het mogelijk dat Abbo kindcentra meer personeel in dienst heeft dan waarvoor we bekostiging ontvangen.	€ 275.000	Zeer onwaarschijnlijk < 5%	Voornamelijk financieel € 13.750	Jaarlijks wordt een meerjaren formatieplan opgesteld waardoor we tijdig kunnen anticiperen op leerlingendalingen. Bovendien is er zoveel vraag naar deskundig en geschoold onderwijzend personeel dat we dit risico als zeer onwaarschijnlijk inschatten.
Huisvesting, facilitaire dienstverlening en ICT D.m.v. aangepaste wetgeving heeft per 1-1-2015 doordecentralisatie plaatsgevonden van de huisvestingsmiddelen inzake het gebouwenonderhoud buitenzijde.	€ 200.000	Niet waarschijnlijk >> 10-20%	Voornamelijk financieel € 40.000	We streven ernaar om onze voorziening zo correct mogelijk te berekenen en op peil te houden, zodat toekomstige onderhoudskosten kunnen worden betaald. Het valt echter niet uit te sluiten dat we te maken krijgen met onvoorziene hogere kosten. We laten ons MOP frequent actualiseren en het doteren aan de voorziening gebeurt consistent.

9.6 Fraude risicoanalyse

Om het risico op fraude uit te sluiten zijn bij Abbo kindcentra de volgende maatregelen getroffen.

Tabel 24

Proces	Risico	Beheersmaatregel
Baten	Rijksbijdragen is een gegeven en fraude is, gelet op externe controle, niet mogelijk. Overige baten zijn beperkt in omvang. Hierin zouden verhuurbaten niet verantwoord kunnen worden. Door beperkte omvang is risico beperkt.	Directie is aanwezig op locatie en heeft zicht op ter beschikking stellen van ruimte voor verhuur.
Kosten / onderhoud / investeringen	Risico dat opdrachten tegen niet zakelijke voorwaarden worden afgesloten. De factuur stemt niet overeen met de werkelijke prestatie.	Alle facturen worden door directie en medewerkers van de administratie gezien. Zij zijn hierbij alert op opvallende facturen en niet zakelijke prijzen. Bij grote huisvestingsinvesteringen wordt externe bouwbegeleiding en toezicht ingehuurd om de prestatielevering te bewaken. Verder is er intern toezicht door de directie op prestatielevering. Facturen worden gefiatteerd door externe en interne toezichthouders.
Betalingsverkeer	Het risico dat betalingen worden gedaan aan niet rechthebbende.	Crediteurenstambestand kan alleen worden aangepast door medewerkers van de administratie. Op deze mutaties vindt interne controle plaats. De daadwerkelijke betaling wordt verricht door de bestuurder. Het autorisatieschema kan door geen enkel individu zelfstandig worden aangepast. Hiervoor zijn steeds meerdere autorisaties nodig. Crediteuren zullen verder achteraf melden dat er niet betaald is waardoor fraude achteraf aan het licht komt.
Memorialen	De mogelijkheid van het doorbreken van de interne controlemaatregelen door het management en/of schattingen door het management dienen met een voldoende mate van professioneel kritische houding worden beoordeeld (memoriaalboekingen).	Directie kan niet zelf memorialen aanmaken. Dit moet via medewerkers administratie gebeuren die boekingen verwerken op basis van onderliggende brondocumentatie.
Personeelskosten	Er worden onterechte declaraties ingediend.	Alle declaraties moeten door leidinggevende worden geautoriseerd. Declaraties worden alleen door de administratie verwerkt als deze zijn geautoriseerd. Declaraties inzake reiskosten worden alleen door het administratiekantoor verwerkt indien deze geautoriseerd zijn. Directie heeft inzicht in personele bezetting en gelet op omvang organisatie vallen niet bestaande personeelsleden op.
Schoolbank		Schoolbanken dienen met brondocumenten maandelijks te worden ingeleverd op het bestuurskantoor en daar wordt het verder verwerkt. Saldi vanaf € 2.500 worden afgeroomd en op de rekeningen kan men niet rood staan. Verder worden zoveel mogelijk ontvangsten op de centrale bestuursrekening geboekt.
Kasverkeer	Contante betalingen worden niet verantwoord in de financiële administratie.	Omvang van het kasverkeer is beperkt.

9.7 Risicohouding

We brengen de financiële toekomst zo exact mogelijk in beeld. In meerjarenbegrotingen schetsten we een zo betrouwbaar mogelijk beeld van de te verwachten baten en lasten op basis van op dat moment alle beschikbare informatie. De financiële werkelijkheid is echter complex en tussen werkelijkheid en begroting gaapt soms een vervelende kloof.

In algemene zin dient risicomanagement inclusief het opstellen van een risicoanalyse, ertoe om de financiële risico's in te schatten voor de organisatie. Naast de in kaart gebrachte risico's zijn er nog andere aspecten die het risicoprofiel van de organisatie bepalen. Een van die aspecten is de schaalgrootte. Hoe kleiner het aantal scholen dat onder een bestuur valt, des te minder mogelijkheden er zijn om aan risicospreiding te doen. Anderzijds zijn de risico's op het onderdeel organisatie bij kleinere organisaties meestal geringer door de korte lijnen.

We omschrijven vier soorten risiconiveaus.

- Risicomijdend: actief uit de weg gaan, bang, beredenerend, minder bereid nieuwe zaken uit te proberen.
- Risicotolerant: ontspannen bij onzekerheid, kop in het zand, ontkenning als maatregel.
- Risico zoekend: neemt risico's, probeert nieuwe zaken, te optimistisch, houdt van een uitdaging, onderschatten de bedreigingen.
- Risiconeutraal: het ideaal, comfortabel met de besluitvorming, weloverwogen, brengt maatregelen in lijn met de kansen en bedreigingen (in proportie).

Abbo kindcentra is met 8 scholen, een groeiend leerlingenaantal met medio 2024 rond de 1600 leerlingen, een middelgroot schoolbestuur. Onze planning en controlecyclus functioneert goed en onze kengetallen zijn op orde. Onze risicohouding is in het algemeen risiconeutraal.

**STICHTING VOOR ALGEMEEN BIJZONDER BASIS ONDERWIJS
TE BERGEN OP ZOOM**

Rapport inzake jaarstukken 2024

INHOUDSOPGAVE

Pagina

JAARREKENING

1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	3
2	Balans per 31 december 2024, vergelijkende cijfers per 31 december 2023	10
3	Staat van Baten en Lasten 2024, vergelijkende cijfers 2023	12
4	Kasstroomoverzicht 2024	13
5	Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	14
6	Verantwoording Subsidies	20
7	Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	21
8	Overzicht verbonden partijen	24
9	Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen	25
10	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	29

OVERIGE GEGEVENS

1	(Voorstel) Bestemming van het resultaat	31
2	Gebeurtenissen na balansdatum	32

BESTUURSVERSLAG

JAARREKENING

1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 Titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt een schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Vergelijking met voorgaand jaar

Per 01-01-2024 is er sprake van een stelselwijziging ten aanzien van het groot onderhoud. Er is gekozen voor 'activeren en afschrijven' ten aanzien van de voorziening groot onderhoud. Zie 'Stelselwijziging groot onderhoud' voor meer toelichting. De grondslagen van waardering van activa, passiva en van de resultaatbepaling zijn hiernaast ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardevermindering die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	Afschrijvingstermijn in maanden	Afschrijvingspercenta ge per jaar	Activeringsgrens in €
Audiovisuele middelen	120	10%	2000
ICT: computers en netwerk	60	20%	2000
ICT: kantoormachines en telefooncentrale	120	10%	2000
Inventaris	60	20%	2000
Machines en installaties	120	10%	2000
Meubilair: sets/ kluisjes/ schoolborden	240	5%	2000
Meubilair: stoelen	120	10%	2000
Onderwijsleerpakket	96	12,50%	2000
Speel- en sportmaterialen	120	10%	2000
Spel- en ontwikkelingsmaterialen	120	10%	2000
TV, camera etc.	60	20%	2000
Verbouwingen	180	6,67%	2000

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als er sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzondere waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd met de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Waarborgsommen

De onder de financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten waarborgsommen en deze worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze waarborgsommen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Omdat de goederen waarvoor borg is betaald eigendom zijn voor de duur van het gebruik wordt er geen voorziening getroffen voor oninbaarheid.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	EUR
Bestemmingsreserve kwaliteit onderwijs	Investeren in kwalitatief hoogstaand in de scholen	327.851
Bestemmingsreserve privaat		5.730
Bestemmingsreserve DDC	Investeren in Door DeCentralisatie	1.078.740

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Personele voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde. De voorziening groot onderhoud wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Stelselwijziging voorziening groot onderhoud

Met ingang van het boekjaar 2024 heeft ABBO de grondslagen voor de verwerking van onderhoudskosten gewijzigd door over te stappen op 'activeren en afschrijven' voor materiële vaste activa. Voorheen werden onderhoudskosten en vervangingen direct ten laste van het resultaat gebracht. Onder de nieuwe methode worden activa met verschillende significante componenten afzonderlijk geïdentificeerd en gewaardeerd. Elke component wordt apart afgeschreven over de verwachte economische levensduur. Vervangingen en groot onderhoud worden geactiveerd als een nieuwe component en de oude component wordt op dat moment afgeboekt. Deze wijziging is doorgevoerd om beter aan te sluiten bij de economische realiteit en de gebruiksduur van de activa.

De voorziening onderhoud werd tot en met 2023 gevormd en is per 2024 overgegaan in een bestemmingsreserve. Dit betreft een mutatie in het eigen vermogen van € 3.961. Als gevolg van deze stelselwijziging is ook een mutatie t.a.v. de vergelijkende cijfers zichtbaar.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

In de berekening van de voorziening is een disconteringsvoet van 0% gehanteerd.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Onder deze post valt onder meer vooruitontvangen investeringssubsidies. Deze subsidies moeten zichtbaar in mindering gebracht worden op de materiële vaste activa of als schuld gepresenteerd worden onder vooruitontvangen investeringssubsidies.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen. Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de bestemde reserves die door het bestuur zijn bepaald.

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft. Indien deze bijdragen betrekking hebben op een specifiek doel en er sprake is van bestedingsverplichtingen, worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord. Indien toegekende gelden betrekking hebben op een specifiek doel, maar geen sprake is van bestedingsverplichtingen, worden de ontvangen gelden als baten verantwoord in het jaar waarop de gelden betrekking hebben, tenzij toerekening naar schooljaar plaatsvindt (in plaats van per kalenderjaar) of tenzij sprake is van een concreet bestedingsplan voor de periode na balansdatum.

De doorbetaalde rijksbijdragen vanuit samenwerkingsverband worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar van toewijzing, tenzij toerekening naar schooljaar plaatsvindt (in plaats van per kalenderjaar) of tenzij sprake is van een concreet bestedingsplan voor de periode na balansdatum.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Bij de bepaling van het resultaat wordt onder andere rekening gehouden met het voorzichtigheidsprincipe, het matchingprincipe en het realisatieprincipe. Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige baten

Onder de overige baten worden opgenomen alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag. Huuropbrengsten worden lineair in de staat van baten en lasten opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten, worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

Op grond van de Nederlandse pensioenwet worden de Nederlandse regelingen primair volgens een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" in deze jaarrekening verwerkt. In deze benadering wordt de verplichting voortvloeiende uit een door de rechtspersoon gedane pensioentoezegging gebaseerd op de financieringsafspraken zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen Stichting ABBO en pensioenuitvoerder.

Stichting ABBO heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. Stichting ABBO betaalt hiervoor premies, waarvan 2/3 door de werkgever worden betaald en 1/3 door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad was eind 2024 111,9%.

Het ABP heeft medio 2017 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandse Bank (DNB). De belangrijkste punten uit het herstelplan zijn:

- Zolang de dekkingsgraad lager is dan 104% worden de pensioenen niet aangepast aan de loonontwikkeling.
- De premie moet minimaal kostendekkend zijn en bij een lage dekkingsgraad (dekkingstekort) bijdragen aan herstel van het fonds. Om de financiële positie te verbeteren geldt er een tijdelijke herstelopslag op de premie voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen.
- Het beleggingsbeleid is aangepast waardoor het beleggingsrisico lager is.
- In het herstelplan is ruimte opgenomen om tegenvallers op te vangen. Als het herstel trager verloopt dan verwacht, kunnen bijvoorbeeld de pensioenen worden verlaagd.

Stichting ABBO heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting ABBO heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangsten leningen.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

- 11 -

3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2024, VERGELIJKENDE CIJFERS 2023

		2024		Begroot 2024		2023	
		€	€	€	€	€	€
Baten							
Rijksbijdragen	(9)	13.121.756		12.403.999		12.388.440	
Overheidssubsidies	(10)	326.389		148.700		145.181	
Overige baten	(11)	1.405.693		670.300		493.751	
Som der baten			14.853.838		13.222.999		13.027.372
Lasten							
Personeelslasten	(12)	11.885.655		11.486.000		10.482.638	
Afschrijvingen	(13)	389.733		277.000		294.692	
Huisvestingslasten	(14)	962.395		1.012.000		992.066	
Overige lasten	(15)	1.478.425		1.006.590		1.602.171	
Totaal lasten			14.716.208		13.781.590		13.371.567
Saldo baten en lasten			137.630		-558.591		-344.195
Financiële baten en lasten	(16)		-1.139		-3.410		4.384
Nettoresultaat			136.491		-562.001		-339.811

4 KASSTROOMOVERZICHT 2024

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2024		2023	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	137.630		-344.195	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	389.733		294.692	
Mutatie voorzieningen	-73.322		-51.142	
Veranderingen in het werkkapitaal:				
Mutatie vorderingen	37.161		-222.411	
Mutatie kortlopende schulden (exclusief kortlopend deel van de langlopende schulden)	240.689		-385.114	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		731.891		-708.170
Ontvangen interest	1.433		8.138	
Betaalde interest	-2.572		-3.754	
		-1.139		4.384
Kasstroom uit operationele activiteiten		730.752		-703.786
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa		-1.261.269		-812.530
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Overige mutaties vaste activa	136.294		-46	
Toename langlopende schulden	-		570.902	
Afname langlopende schulden	-233.343		-	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-97.049		570.856
		-627.566		-945.460
				Liquide middelen
				€
Samenstelling geldmiddelen				
Geldmiddelen per 1 januari 2023			2.722.228	
Mutatie 2023			-945.460	
Geldmiddelen per 31 december 2023			1.776.768	
Geldmiddelen per 1 januari 2024			1.776.768	
Mutatie 2024			-627.566	
Geldmiddelen per 31 december 2024			1.149.202	

5 TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Gebouwen	Inventaris en apparatuur	Overige materiele vaste activa	Totaal
	€	€	€	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2024</i>				
Aanschaffingswaarde	304.033	2.571.229	682.091	3.557.353
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-	-1.345.229	-293.401	-1.638.630
	<u>304.033</u>	<u>1.226.000</u>	<u>388.690</u>	<u>1.918.723</u>
<i>Mutaties</i>				
Investerings	881.553	344.312	35.404	1.261.269
Desinvesteringen	-	-139.911	-16.739	-156.650
Afschrijving desinvesteringen	-	40.753	11.581	52.334
Afschrijvingen	-19.216	-195.560	-70.142	-284.918
Overige mutaties	-136.791	-	-	-136.791
	<u>725.546</u>	<u>49.594</u>	<u>-39.896</u>	<u>735.244</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2024</i>				
Aanschaffingswaarde	1.185.586	2.775.630	700.756	4.661.972
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-156.007	-1.500.036	-351.962	-2.008.005
Boekwaarde per 31 december 2024	<u>1.029.579</u>	<u>1.275.594</u>	<u>348.794</u>	<u>2.653.967</u>

Het bedrag vermeld onder de overige mutatie betreft de aanpassing van de verwerking van de begeleidingskosten activa in aanbouw.

2. Financiële vaste activa

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Overige vorderingen		
Overige vorderingen	<u>17.588</u>	<u>17.588</u>

VLOTTENDE ACTIVA

3. Vorderingen

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Vordering op OCW		
Vordering OCW	27.657	-
Overige vorderingen OCW	-	62.000
	<u>27.657</u>	<u>62.000</u>
Overige vorderingen en overlopende activa		
Vordering gemeenten	271.152	285.692
Overlopende activa	240.680	228.958
	<u>511.832</u>	<u>514.650</u>
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	76.031	76.018
Overige overlopende activa	164.649	152.940
	<u>240.680</u>	<u>228.958</u>
4. Liquide middelen		
Tegoeden op bankrekeningen	1.148.869	1.776.382
Kas	333	386
	<u>1.149.202</u>	<u>1.776.768</u>

PASSIVA

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
5. Eigen vermogen		
Algemene reserve	1.278.791	1.104.395
Bestemmingsreserve (publiek)	1.406.591	889.880
Bestemmingsreserve (privaat)	5.730	5.730
	<u>2.691.112</u>	<u>2.000.005</u>

	Stand per 1-1-2024	Resultaat 2024	Overige mutaties	Stand per 31-12-2024
	€	€	€	€
Algemene reserve				
Algemene reserve	<u>1.104.395</u>	<u>-391.592</u>	<u>565.988</u>	<u>1.278.791</u>
Bestemmingsreserve (publiek)				
Kwaliteit onderwijs	889.880	-	-562.029	327.851
Bestemmingsreserve DDC	-	528.083	550.657	1.078.740
	<u>889.880</u>	<u>528.083</u>	<u>-11.372</u>	<u>1.406.591</u>
Bestemmingsreserve (privaat)				
Algemene reserve privaat	<u>5.730</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>5.730</u>

Stelselwijziging voorziening groot onderhoud

Als gevolg van de stelselwijziging is de volgende impact te zien in de cijfers:

	2024 €	2023 €
Eigen vermogen		
Per 31 december vorig jaar	€ 2.784.005	€ 2.339.816
Stelselwijziging groot onderhoud	€ 3.961	€ -
Per 1 januari	€ 2.787.966	€ 2.339.816
Resultaat boekjaar	€ 136.491	€ -339.811
Overige mutaties	€ -229.384	€ 784.000
Per 31 december	€ 2.691.112	€ 2.784.005
	-----	-----
Voorziening groot onderhoud		
Per 31 december vorig jaar	€ 3.961	€ 90.936
Stelselwijziging groot onderhoud	€ -3.961	€ -
Per 1 januari	€ -	€ 90.936
Dotatie boekjaar	€ -	€ 216.144
Uitgaven boekjaar	€ -	€ -303.119
Per 31 december	€ -	€ 3.961

6. Voorzieningen

	31-12-2024 €	31-12-2023 €
Personeelsvoorzieningen	160.049	233.368
Onderhoudsvoorziening	-	3.961
	<u>160.049</u>	<u>237.329</u>

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea	<u>160.049</u>	<u>233.368</u>
		<u>Jubileum PO</u>
		€

Personeelsvoorzieningen

Stand per 1-1-2024	233.368
Vrijval	-73.319
Stand per 31-12-2024	<u>160.049</u>
Kortlopend deel <1 jaar	6.101
Langlopend deel >1 jaar	153.948

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Onderhoudsvoorziening		
Voorziening onderhoud	-	3.961
		Voorziening onderhoud
		€

Onderhoudsvoorziening

Stand per 1-1-2024	3.961
Vrijval	-3.961
Stand per 31-12-2024	-

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband en is grotendeels langlopend.

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
7. Langlopende schulden		
Vooruitontvangen investeringssubsidies	-	784.000

Vooruitontvangen investeringssubsidies

	2024	2023
Stand per 1 januari	€ 784.000	€ -
Ontvangen DDC bijdrage	€ -	€ 784.000
Correctie 2023	€ -784.000	€ -
Stand per 31 december	€ -	€ -
Looptijd <1 jaar	€ -	
Looptijd 1 - 5 jaar	€ -	

8. Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers en handelskredieten

Crediteuren	152.794	131.346
-------------	---------	---------

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	574.060	470.861
Pensioenen	143.613	137.365
	<u>717.673</u>	<u>608.226</u>
 Overige schulden en overlopende passiva		
Overlopende passiva	<u>638.618</u>	<u>528.824</u>
 Overlopende passiva		
Vakantiegeld en vakantiedagen	387.327	335.080
Vooruitontvangen subsidies OCW	152.055	32.500
Overige overlopende passiva	99.236	161.244
	<u>638.618</u>	<u>528.824</u>

6 VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	Prestatie afgerond Ja / Nee/ Onderhanden
SOOL	SOOL23263		13-12-2023	Onderhanden
Brugfunctionaris	BRF240906		07-05-2024	Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV24-PO-1261		18-06-2024	Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV24-PO-1053		18-06-2024	Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV24-PO-1075		18-06-2024	Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV24-PO-2785		18-06-2024	Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV24-PO-2591		18-06-2024	Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV24-PO-1365		18-06-2024	Onderhanden
Doorstroomprogramma PO	DPOVO23108		03-08-2023	Onderhanden
Zij-instroom	4/289/39997		31-10-2024	Onderhanden
Zij-instroom	4/128/39982		23-05-2024	Ja

G2A Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

7 TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Baten

	2024	Begroot 2024	2023
	€	€	€
9. Rijksbijdragen			
Rijksbijdrage OCW	12.658.358	12.061.786	11.277.223
Niet-geoordeelde subsidies OCW	20.000	135.294	657.173
Geoordeelde subsidies OCW	211.879	10.000	217.785
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	231.519	196.919	236.259
	<u>13.121.756</u>	<u>12.403.999</u>	<u>12.388.440</u>

10. Overheidssubsidies

Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en subsidies	326.389	148.700	118.291
Overige overheidsbijdragen	-	-	26.890
	<u>326.389</u>	<u>148.700</u>	<u>145.181</u>

11. Overige baten

Verhuur	113.665	122.100	96.509
Detachering personeel	304.213	175.386	177.423
Ouderbijdragen	74.539	105.280	55.065
Overige baten	120.062	267.534	164.754
DDC baten	793.214	-	-
	<u>1.405.693</u>	<u>670.300</u>	<u>493.751</u>

Lasten

	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€
12. Personeelslasten						
Brutolonen en salarissen	7.931.408		10.765.850		7.006.623	
Sociale lasten	1.284.981		-		1.102.179	
Premies participatiefonds	132.109		-		153.394	
Premies vervangingsfonds	166.689		-		285.482	
Pensioenpremies	1.668.999		-		1.603.619	
	<u></u>	<u>11.184.186</u>	<u></u>	<u>10.765.850</u>	<u></u>	<u>10.151.297</u>
Dotaties personele voorzieningen	-62.322		10.000		36.207	
Personeel niet in loondienst	478.850		289.700		364.479	
Overig	477.273		240.450		321.738	
	<u></u>	<u>893.801</u>	<u></u>	<u>540.150</u>	<u></u>	<u>722.424</u>
Uitkeringen van het Vervangingsfonds	-54.380		270.000		-226.830	

Stichting voor Algemeen Bijzonder Basis Onderwijs te Bergen op Zoom

	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€
Overige uitkeringen	-137.952		-90.000		-164.253	
		-192.332		180.000		-391.083
		<u>11.885.655</u>		<u>11.486.000</u>		<u>10.482.638</u>

Personeelsleden

Bij Stichting ABBO waren in 2024 gemiddeld 167 medewerkers (119,6 FTE) in dienst (2023: 153 medewerkers, 112,7 FTE).

	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€
13. Afschrijvingen						
Gebouwen en terreinen	19.216		3.538		4.813	
Inventaris en apparatuur	189.498		196.162		216.148	
Leermiddelen en overige materiële vaste activa	76.204		77.300		73.731	
Resultaat verkoop activa	104.815		-		-	
		<u>389.733</u>		<u>277.000</u>		<u>294.692</u>
	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€

14. Huisvestingslasten

Huur	34.354		37.100		53.847	
Klein onderhoud en exploitatie	145.377		70.000		116.875	
Energie en water	261.988		278.700		208.830	
Schoonmaakkosten	314.098		287.667		294.579	
Heffingen	19.438		21.442		20.728	
Dotatie onderhoudsvoorziening	-		236.144		216.144	
Tuinonderhoud	47.322		28.900		32.376	
Bewaking/beveiliging	9.484		11.200		11.700	
Overige huisvestingslasten	130.334		40.847		36.987	
		<u>962.395</u>		<u>1.012.000</u>		<u>992.066</u>
	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€

15. Overige lasten

Telefoon- en portokosten	15.358		6.270		19.736	
Kantoorartikelen	4.233		4.050		4.100	

Stichting voor Algemeen Bijzonder Basis Onderwijs te Bergen op Zoom

	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€
Administratie en beheer	216.381		121.250		179.468	
Totaal administratie- en beheerslasten		235.972		131.570		203.304
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	548.242		430.750		499.223	
Bibliotheek/ mediatheek	11.160		13.825		21.449	
Representatiekosten	29.541		11.000		40.205	
Toetsen en testen	21.149		18.600		22.383	
Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		610.092		474.175		583.260
Wervingskosten	2.862		4.500		19.052	
Buitenschoolse activiteiten	90.300		52.635		239.518	
Contributies	53.129		44.700		42.070	
Abonnementen	17.044		18.950		20.369	
Medezeggenschapsraad	4.117		3.750		2.130	
Kosten overblijf	80.382		53.200		64.650	
Overige	172.727		77.770		244.964	
Reproductiekosten	164.466		127.600		132.859	
Culturele vorming	47.334		17.740		49.995	
		632.361		400.845		815.607
		<u>1.478.425</u>		<u>1.006.590</u>		<u>1.602.171</u>

	2024	2023
	€	€
Accountantshonoraria		
Onderzoek van de jaarrekening	16.288	14.752
Andere controleopdrachten	-	-
Fiscale adviesdiensten	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
	<u>16.288</u>	<u>14.752</u>

	2024		Begroot 2024		2023	
	€	€	€	€	€	€
16. Financiële baten en lasten						
Rentebaten	1.433		-		8.138	
Rentelasten en bankkosten	-2.572		-3.410		-3.754	
		<u>-1.139</u>		<u>-3.410</u>		<u>4.384</u>

Overzicht verbonden partijen

Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen	Resultaat jaar	Omzet	Verklaring art. 2:403 BW ja/nee	Deelname percentage	Consolidatie ja/nee
Stichting Passend Onderwijs Brabants Wal	Stichting	Bergen op Zoom	4	nvt	nvt	nvt	nee	nvt	nee
ABBO Kinderopvang	Stichting	Bergen op Zoom	4	nvt	nvt	nvt	nee	nvt	nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

17. WNT-VERANTWOORDING 2024 STICHTING VOOR ALGEMEEN BIJZONDER BASIS ONDERWIJS

De WNT is van toepassing op Stichting voor Algemeen Bijzonder Basis Onderwijs. Het voor Stichting voor Algemeen Bijzonder Basis Onderwijs toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 166.000.

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	2
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	7
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 166.000

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2024

Bedragen x € 1

**C.J.P.M. van
Loenhout**

Functiegegevens

Bestuurder

Aanvang en einde functie vervulling in 2024

1/1 - 31/12

Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)

1,0

Dienstbetrekking?

Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

126.012

Beloningen betaalbaar op termijn

20.536

Subtotaal

146.548

Maxima op basis van de normbedragen per maand

166.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

-

Bezoldiging

146.548

Het bedrag van overschrijding en reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

N.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

N.v.t.

Gegevens 2023

Functiegegevens

Bestuurder

Aanvang en einde functie vervulling in 2023

1/1 - 31/12

Omvang dienstverband 2023 (in fte)

1,0

Dienstbetrekking?

Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

115.529

Beloningen betaalbaar op termijn

19.902

Subtotaal

135.431

Maxima op basis van de normbedragen per maand

148.000

Bezoldiging

135.431

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2024

Bedragen x € 1	B.J.A. van Bezooijen	M.J.C. van den Bulck	T. Yildiz	M.A.M. van Gurp
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	5.250	3.500	3.500	3.500
Maxima op basis van de normbedragen per maand	24.900	16.600	16.600	16.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	-	-
Het bedrag van de overschrijding en reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023

Bedragen x € 1	B.J.A. van Bezooijen	M.J.C. van den Bulck	T. Yildiz	M.A.M. van Gurp
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	5.250	3.500	3.500	3.500
Maxima op basis van de normbedragen per maand	22.200	14.800	14.800	14.800

Gegevens 2024

Bedragen x € 1	L. Derks	K. Rommens
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging		
Bezoldiging	2.812	2.812
Maxima op basis van de normbedragen per maand	16.600	16.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Het bedrag van de overschrijding en reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS

FUNCTIE

P. Ferket

Lid

L. Plasmans

Lid

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

9 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voorwaardelijke rechen en verplichtingen

Rechten

Omschrijving	Periode	Looptijd in mnd	Bedrag per maand
1 SWVB Brabant	1-4-2022 t/m 31-3-2027	60	€ 1.341

Verplichtingen

Omschrijving	Periode	Looptijd in mnd	Bedrag per maand
2 Ricoh	1-3-2020 t/m 1-3-2025	60	€ 5.235
3 MVGM	1-4-2022 t/m 31-3-2027	60	€ 2.454

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Er zijn in 2024 geen spaarplannen ontvangen van medewerkers die in het kader van ouderenverlof hebben gekozen om hun uren te sparen (artikel 8a.8 Cao PO). In de jaarrekening 2024 is derhalve geen voorziening voor duurzame inzetbaarheid gevormd. Voor 2025 is inmiddels via het mobiliteitsformulier geïnventariseerd in hoeverre medewerkers hun duurzame inzetbaarheidsuren willen sparen voor ouderenverlof.

Ondertekening van de jaarrekening

Bergen op Zoom, 18 juni 2025

Directie voor akkoord

C.J.P.M. van Loenhout

Raad van Toezicht voor akkoord

B.J.A. van Bezooijen

M.J.C. van den Bulck

M.A.M. van Gorp

T. Yildiz

L. Derks

K. Rommens

P. Ferket

(VOORSTEL) BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

	Resultaat 2024		
	€	€	€
1 (Voorstel) Bestemming van het resultaat			
Algemene reserve	-391.592		-391.592
<u>Bestemmingsreserve (publiek)</u>			
Bestemmingsreserve DDC	528.083	528.083	
Totaal resultaat			<u>136.491</u>

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum.